

ΣΥΡΙΖΑ – Προοδευτική Συμμαχία

Ελλάδα +

Ισχυρή Οικονομία - Δίκαιη Κοινωνία

Περιεχόμενα:

Η εναλλακτική στρατηγική για την αξιοποίηση των πόρων του Ταμείου Ανάκαμψης.....	2
Δίκαιη πράσινη μετάβαση	8
Μετασχηματισμός του παραγωγικού μοντέλου, ενίσχυση της εργασίας, ενδυνάμωση ΜμΕ και αυτοαπασχολουμένων.	13
Ψηφιακός Μετασχηματισμός.....	18
Κοινωνική Συνοχή και Ανθεκτικότητα.....	24
Ανάπτυξη των Περιφερειών των Πόλεων και της Υπαιθρου	31

Ελλάδα + Ισχυρή Οικονομία - Δίκαιη Κοινωνία

Η εναλλακτική στρατηγική για την αξιοποίηση των πόρων του Ταμείου Ανάκαμψης

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η εκδήλωση της πανδημικής κρίσης πέραν των επιδράσεων της στο υγειονομικό σκέλος σε παγκόσμιο επίπεδο επέφερε θεμελιακές μετατοπίσεις σημαντικών πλευρών της επικρατούσας ιδεολογίας της παγκοσμιοποιημένης οικονομίας. Η νέα κατάσταση κλόνισε τις βεβαιότητες περί της παντοδυναμίας των αγορών και προκάλεσε την αναθεώρηση της κυρίαρχης τάσης που είχε επιβληθεί τις τελευταίες δεκαετίες με κυρίαρχα στοιχεία την υποβάθμιση του ρόλου του δημόσιου τομέα και την αποδυνάμωση της εργασίας. Ταυτόχρονα η κλιματική αλλαγή και οι εκδηλώσεις με την μορφή οικολογικών και ανθρωπιστικών καταστροφών μεταβάλλει την ιδέα της αέναης και άνευ ορίων εκμετάλλευσης της φύσης στο όνομα της οικονομικής μεγέθυνσης.

Η αντιμετώπιση των συνεπειών της πανδημίας ανέδειξε νέες μορφές συστράτευσης, αλληλεγγύης και συνέβαλε στην αποδαιμονοποίηση και αναδιατύπωση προοδευτικών ιδεών. Αποδόμησε τις θεωρήσεις που προέτρεπαν σε ένα διαρκή ανταγωνισμό και επανέφερε την υπεροχή του δημόσιου και καθολικού ως καταστατικής αρχής προστασίας της υγείας. Στο προσκήνιο επανήλθε η σπουδαιότητα και η αναγκαιότητα της κοινωνικής συνοχής ως υπέρτερης αξίας έναντι κάθε μορφής περιθωριοποίησης και αποκλεισμού. Αναδείχθηκαν εκ νέου η σημασία των δημοσίων πολιτικών και παρεμβάσεων στην οικονομία και την αξία του κοινωνικού κράτους.

Η οικονομική διαχείριση της πανδημικής κρίσης αντιμετωπίζεται σήμερα διεθνώς μέσω της σημαντικής αλλαγής του οικονομικού παραδείγματος. Αποφάσεις και παρεμβάσεις όπως η απεριόριστη έκδοση νέου χρήματος μέσω των κεντρικών τραπεζών, η χαλάρωση της δημοσιονομικής πολιτικής και των κανόνων της κρατικής ενίσχυσης, η έκδοση κοινού χρέους στην Ε.Ε. με ισχυρό το σκέλος των επιχορηγήσεων αντί των δανείων συνέβαλαν σημαντικά στην στήριξη της πραγματικής οικονομίας, των επιχειρήσεων και των εργαζομένων. Βασικό επίδικο της επόμενης ημέρας μεταξύ του προοδευτικού πολιτικού τόξου με τις δυνάμεις του νεοφιλελευθερισμού θα αποτελέσει η “μάχη” για την αλλαγή του οικονομικού υποδείγματος με πιο μόνιμα δομικά χαρακτηριστικά.

Για την Αριστερά που είναι στρατηγικά ταυτισμένη με την κοινωνική δικαιοσύνη και τη δημοκρατία, που αναζητά διαρκώς τρόπους έκφρασης, στήριξης και ενίσχυσης της κοινωνικής πλειοψηφίας, η σημερινή συγκυρία επιβάλλει την λήψη συγκεκριμένων μέτρων και την ανάδειξη πολιτικών που θα βγάλουν την ελληνική κοινωνία από τη σημερινή κρίση.

Παράδειγμα τέτοιας πολιτικής είναι η προοδευτική απάντηση στην κλιματική κρίση, η οποία οφείλει να είναι συμμετοχική, δημοκρατική και το προνομιακό πεδίο ανάπτυξης της οικονομίας. Η πρόκληση της αντιμετώπισης των ανισοτήτων επιβάλλει τόσο τη στήριξη του κόσμου της εργασίας όσο και την ενδυνάμωση του κοινωνικού κράτους. Η αναβίωση ενός πρωτόγνωρου συντηρητισμού και αυταρχισμού απαιτεί ως απάντηση την ενίσχυση της δημοκρατίας, των θεσμών, των δικαιωμάτων.

Η προοδευτική και ριζοσπαστική στροφή που χρειάζεται ο τόπος επιδιώκει τον οικολογικό και κοινωνικό μετασχηματισμό της χώρας με δικαιοσύνη και ασφάλεια, ώστε να δοθεί ώθηση στην οικονομία, να αναβαθμιστεί η διεθνής θέση της χώρας, να αυξηθεί και να αναδιανεμηθεί δίκαια ο πλούτος και να ενισχυθεί η θέση των εργαζομένων και των μικρομεσαίων στρωμάτων.

Την επαύριον της πανδημίας συγκρούονται διεθνώς πλέον δύο διακριτές στρατηγικές. Η μία επιδιώκει επιστροφή στην προ πανδημίας κατάσταση, χρησιμοποιώντας μάλιστα την πανδημία ως αφορμή για να επιφέρει ένα νέο κύκλο συντηρητικών αλλαγών όπως η επιστροφή στις πολιτικές λιτότητας, η ενίσχυση του πλούτου, οι ιδιωτικοποιήσεις, η καθήλωση των μισθών, η περαιτέρω αποδυνάμωση του ρόλου της εργασίας και των μικρομεσαίων στρωμάτων. Η δεύτερη στρατηγική εδράζεται σε προοδευτικές αλλαγές, ρήξεις και μετασχηματισμούς. Την ανασυγκρότηση της εργασίας με τη διασφάλιση ενισχυμένων και δίκαιων μισθών, ευνοϊκών συνθηκών εργασίας και των εργασιακών δικαιωμάτων, την ενίσχυση του κοινωνικού κράτους, τη μείωση των ανισοτήτων, την αντιμετώπιση της κλιματικής κρίσης με την κοινωνία συμμετοχή, την ενίσχυση της δημοκρατίας και των δικαιωμάτων. Με μία οικονομική πολιτική που θα φορολογεί τα υψηλά εισοδήματα και τα κέρδη των πολυεθνικών επιχειρήσεων, θα παράγει νέο πλούτο και θα διανέμει τους πόρους με μέριμνα για τους ασθενέστερους, που θα ανοίγει δρόμους ίσων ευκαιριών και θα δημιουργεί πεδία αναζωογόνησης στην οικονομία και τον πολιτισμό. Πρέπει να βρεθούμε στη σωστή πλευρά της ιστορίας.

Η Ελλάδα μπορεί να βγει από την μακρά περίοδο οικονομικής παρακμής, στην οποία την καταδίκασε το μοντέλο ανάπτυξης πριν από την κρίση, η χρεωκοπία και οι πολιτικές λιτότητας. Η Ελλάδα μπορεί να αναπτύξει μια παραγωγική και τεχνολογική οικονομία, αξιοποιώντας πρώτα από όλα το μορφωμένο και καταρτισμένο ανθρώπινο δυναμικό, και τις δεξιότητες και ικανότητες των εργαζομένων. Μπορεί να αναπτύξει τις τεράστιες δυνατότητες που διαθέτει στον βιομηχανικό, τον αγροδιατροφικό και τον πολιτιστικό τομέα, να αναβιώσει “παρηκμασμένους” βιομηχανικούς κλάδους, όπως είναι η αμυντική βιομηχανία, τα ναυπηγεία, μπορεί να αποκτήσει προνομιακή θέση στις πράσινες και ψηφιακές τεχνολογίες. Η Ελλάδα πρέπει να απομακρυνθεί από την ηττοπαθή στρατηγική της μονοκαλλιέργειας του τουρισμού και των κατασκευών και να γίνει μέρος της μεγάλης στροφής της ευρωπαϊκής οικονομίας προς την πράσινη, παραγωγική και τεχνολογική οικονομία.

ΤΟ ΤΑΜΕΙΟ ΑΝΑΚΑΜΨΗΣ και ΑΝΘΕΚΤΙΚΟΤΗΤΑΣ

Η ευρωπαϊκή απάντηση στην οικονομική κρίση που προκάλεσε η πανδημία, μετά από διαδοχικούς συμβιβασμούς, διαμόρφωσε, μεταξύ άλλων, το Ταμείο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας, ένα πλαίσιο χρηματοδότησης επενδύσεων και μεταρρυθμίσεων για τα επόμενα χρόνια, επιπρόσθετο στις καθιερωμένες ευρωπαϊκές πολιτικές όπως η ΚΑΠ και η Πολιτική Συνοχής (ΕΣΠΑ). Αυτό επιτυγχάνεται με την έκδοση κοινού ευρωπαϊκού χρέους από την Ε.Ε. το οποίο θα αποπληρωθεί με έσοδα από την μελλοντική φορολόγηση δραστηριοτήτων, όπως οι χρηματιστηριακές συναλλαγές ή τα κέρδη των μεγάλων πολυεθνικών επιχειρήσεων του ψηφιακού τομέα. Η κατανομή των πόρων γίνεται με κριτήρια που έχουν να κάνουν με την οικονομική κατάσταση κάθε χώρας πριν την πανδημία (κατά κεφαλήν ΑΕΠ, ανεργία) αλλά και με την ένταση της οικονομικής κρίσης, που προκάλεσε η πανδημία. Η Ελλάδα θα λάβει περίπου 32 δις τα επόμενα χρόνια. Τα 19 δις σε (μη επιστρεπτέες) επιχορηγήσεις και τα υπόλοιπα σε δάνεια. Αυτά προστίθενται στα 40 δις των «παραδοσιακών» πόρων για την περίοδο 2021-2027. Συνεπώς, για πρώτη φορά σε ευρωπαϊκό επίπεδο λαμβάνεται απόφαση για αμοιβαιοποίηση χρέους με ισχυρά αναδιανεμητικά στοιχεία μεταξύ των κρατών, γεγονός που δεν μπορεί παρά να

αξιολογηθεί θετικά από τις προοδευτικές δυνάμεις που παραδοσιακά πίεζαν για περισσότερη αλληλεγγύη στην Ευρώπη.

Για να διασφαλιστεί ότι η χρηματοδοτική στήριξη είναι εμπροσθοβαρής, τα κονδύλια θα πρέπει να έχουν καταστεί διαθέσιμα έως τις 31 Δεκεμβρίου 2023. Για τον σκοπό αυτόν, θα πρέπει να δεσμευτεί το 70 % του ποσού της επιχορήγησης, έως το τέλος του 2022, και το 30 % εντός του 2023. Επίσης, όλες οι πληρωμές θα πρέπει να έχουν ολοκληρωθεί μέχρι 31 Δεκεμβρίου 2026. Έως τις 31 Δεκεμβρίου 2021, κατόπιν αιτήματος κράτους μέλους που πρέπει να υποβληθεί μαζί με το σχέδιο ανάκαμψης και ανθεκτικότητας, ποσό έως 13 % της επιχορήγησης και, κατά περίπτωση, έως το 13 % του δανείου του οικείου κράτους μέλους μπορεί να καταβληθεί με τη μορφή προχρηματοδότησης εντός, ει δυνατόν, δύο μηνών από την έγκριση των νομικών δεσμεύσεων από την Επιτροπή.

Το Ταμείο Ανάκαμψης, μαζί με τα ΕΣΠΑ και την Κοινή Αγροτική Πολιτική, αποτελούν μια ευκαιρία ενίσχυσης της ελληνικής οικονομίας με περίπου 72 δις μέχρι το 2027. Συνυπολογίζοντας τους εθνικούς επενδυτικούς πόρους και την κινητοποίηση (μόχλευση) των ιδιωτικών πόρων, διαμορφώνεται ένα πλαίσιο που καθιστά απαραίτητη μία συνεκτική πολιτική και ένα μεσοπρόθεσμο σχέδιο για την ελληνική οικονομία. Το Ταμείο Ανάκαμψης επιβάλλει μεγάλη κινητοποίηση θεσμών και φορέων. Η διαχείριση πρακτικά διπλάσιων πόρων από το καθιερωμένο ΕΣΠΑ από μία Περιφερειακή Αρχή ή ένα φορέα υλοποίησης φαντάζει ιδιαίτερα δύσκολη, λόγω περιορισμένων ανθρώπινων και τεχνικών πόρων. Το Ταμείο Ανάκαμψης παρουσιάζει ομοιότητες και διαφορές με τα προγράμματα ΕΣΠΑ ενώ προβλέπεται, υπό προϋποθέσεις, η μεταφορά έργων από το ένα στο άλλο. Είναι ένα—πρόγραμμα με δυνατότητα χρηματοδότησης επενδύσεων, μεταρρυθμίσεων, δραστηριοτήτων και νέων πρωτοβουλιών. Επομένως απαιτείται συνδυασμένη προσπάθεια του δημοσίου και του ιδιωτικού τομέα και των περιφερειακών θεσμών προκειμένου να αξιοποιηθούν οι πόροι εντός χρονοδιαγράμματος και σε συνδυασμό με τα υπόλοιπα χρηματοδοτικά εργαλεία.

Το πεδίο εφαρμογής του Ταμείου Ανάκαμψης αναφέρεται σε τομείς πολιτικής με ευρωπαϊκή σημασία, διαρθρωμένους σε έξι πυλώνες:

- α) πράσινη μετάβαση (κατ' ελάχιστον θα πρέπει να κατανεμηθεί το 37% των πόρων) ,
- β) ψηφιακός μετασχηματισμός (κατ' ελάχιστον θα πρέπει να κατανεμηθεί το 20 % των πόρων),
- γ) έξυπνη, βιώσιμη και χωρίς αποκλεισμούς ανάπτυξη, με οικονομική συνοχή, απασχόληση, παραγωγικότητα, ανταγωνιστικότητα, έρευνα, ανάπτυξη και καινοτομία, και μια εύρυθμη λειτουργούσα εσωτερική αγορά με ισχυρές ΜΜΕ,
- δ) κοινωνική και εδαφική συνοχή,
- ε) υγεία και οικονομική, κοινωνική και θεσμική ανθεκτικότητα, με σκοπό, μεταξύ άλλων, την αύξηση της ετοιμότητας για την αντιμετώπιση κρίσεων και της ικανότητας αντίδρασης σε κρίσεις, και
- στ) πολιτικές για την επόμενη γενιά, τα παιδιά και τους νέους, όπως η εκπαίδευση και οι δεξιότητες.

Η δυνατότητα αξιοποίησης των πόρων του Ταμείου Ανάκαμψης και των υπόλοιπων Ευρωπαϊκών Πόρων της Προγραμματικής Περιόδου 2021-2027 αποτελεί ευκαιρία στρατηγικής σημασίας για τη χώρα που δεν πρέπει να σπαταληθεί για ακόμα μία φορά. Οι αποφάσεις για τα έργα, τις δράσεις και τις μεταρρυθμίσεις που θα χρηματοδοτηθούν υπερβαίνουν τον κύκλο ζωής μιας κυβέρνησης. Η κυβέρνηση δεν προχώρησε σε ουσιαστικό δημοκρατικό διάλογο επί του ελληνικού σχεδίου για την αξιοποίηση των πόρων του Ταμείου Ανάκαμψης. Μια γενική περίληψη του σχεδίου αυτού για το Ταμείο Ανάκαμψης τέθηκε σε δημόσια ηλεκτρονική διαβούλευση από τις 25 Νοεμβρίου έως στις 20 Δεκεμβρίου του 2020. Η ανταπόκριση των παραγωγικών, επιστημονικών φορέων και

της κοινωνίας των πολιτών στη διαδικασία, ήταν εξαιρετικά περιορισμένη (40 περίπου σχόλια αντί για χιλιάδες που αναμένονται σε τέτοιες περιπτώσεις) καθώς όπως οι ίδιοι οι φορείς ανέφεραν i) ήταν μικρό το χρονικό διάστημα που προβλέφθηκε για ένα τόσο σημαντικό κείμενο, ii) η δομή του κειμένου με τις γενικότητες και τις αοριστίες του δεν βοηθούσε αφού δεν υπήρχαν συγκεκριμένες αναφορές σε μεταρρυθμίσεις και έργα iii) αυτού του είδους η διαβούλευση δεν έχει ένα ουσιαστικό μέρος όπου μπορούν να συζητηθούν τα θέματα και να υπάρχει κάποια αλληλεπίδραση μεταξύ κυβέρνησης και φορέων και κάποιο ορατό αποτέλεσμα. Ως εκ τούτου, για λόγους ελάχιστη προϋπόθεση δημοκρατικής λειτουργίας, η διαχείριση αυτών των πόρων πρέπει να τεθεί υπό την παρακολούθηση και εποπτεία μιας μόνιμης, διακομματικής επιτροπής της Βουλής. Μόνο με αυτόν τον τρόπο μπορεί να υπάρξει στοιχειώδης διαφάνεια, διάλογος και διαβούλευση, τόσο μεταξύ των πολιτικών δυνάμεων, όσο και με τους φορείς της κοινωνίας, για όλα τα σχετικά ζητήματα που σε μεγάλο βαθμό θα κρίνουν το μέλλον της χώρας την δεκαετία που έρχεται.

Με αυτά τα δεδομένα, το Ταμείο Ανάκαμψης βρίσκεται στο επίκεντρο δύο διαφορετικών στρατηγικών για την ανάπτυξη της ελληνικής οικονομίας. Η πρώτη στρατηγική στην οποία προσανατολίζεται η κυβέρνηση προεγγράφεται στην Έκθεση της Επιτροπής Πισσαρίδη και στις βασικές κατευθύνσεις του προγράμματος της ΝΔ. Για την κυβέρνηση της ΝΔ φαντάζει ως μία ακόμα ευκαιρία προώθησης της νεοφιλελεύθερης ατζέντας που συγκροτείται γύρω από τέσσερις θεμελιακές σκέψεις: Πρώτον, περαιτέρω ελαστικοποίηση των εργασιακών σχέσεων με άμεσο αντίκτυπο στους μισθούς, στο χρόνο εργασίας και στα δικαιώματα των εργαζομένων. Δεύτερον, ενίσχυση του ιδιωτικού τομέα με ιδιωτικοποιήσεις κρατικών επιχειρήσεων σε υποδομές και ενέργεια, αποκλειστική ανάθεση σε ΣΔΙΤ των έργων υποδομής και της κυκλικής οικονομίας και μερική ιδιωτικοποίηση του ασφαλιστικού συστήματος, των υπηρεσιών υγείας και επιλεκτικά της εκπαίδευσης. Τρίτον, συρρίκνωση των ΜμΕ επιχειρήσεων στο όνομα της ανταγωνιστικότητας και της εξωστρέφειας και επιλογή των μεγάλων επιχειρήσεων στην πράσινη μετάβαση και στην κυκλική οικονομία. Τέταρτον, μείωση της φορολογίας για τις ευκατάστατες εισοδηματικά τάξεις και τις μεγάλες επιχειρήσεις και μεταφορά φορολογικών βαρών σε κατανάλωση και σε μικρές και μεσαίες ιδιοκτησίες, με παράλληλη μείωση των κοινωνικών δαπανών. Το μοντέλο της κυβέρνησης όχι μόνο δεν έχει στόχο τη μείωση των υφιστάμενων διευρυμένων ανισοτήτων, αλλά θα δημιουργήσει νέες πιο βαθιές, αλλά και δυστυχώς «πράσινες», «ψηφιακές» και τελικά κοινωνικές ανισότητες. Το μοντέλο αυτό μειώνει το εισόδημα και το επίπεδο κοινωνικών υπηρεσιών για τη συντριπτική πλειοψηφία της κοινωνίας, ευρύτατων μεσαίων και χαμηλών εισοδηματικά στρωμάτων.

Η δεύτερη στρατηγική που προκρίνεται από το ΣΥΡΙΖΑ προωθεί την ρύθμιση της αγοράς εργασίας με συλλογικές συμβάσεις, ενίσχυση των μισθών, και πολύπλευρη στήριξη της εργασίας, τη διατήρηση του δημόσιου χαρακτήρα σε δίκτυα, υποδομές και υπηρεσίες βασικών αγαθών τη στήριξη και ανανέωση της μικρομεσαίας επιχειρηματικότητας, την ενίσχυση του ενιαίου και καθολικού κοινωνικού κράτους (παιδεία, υγεία, συντάξεις, πρόνοια) και την πολιτισμική δημοκρατία. Η φορολογία θα γίνει δικαιότερη με μείωση της φοροδιαφυγής, και προοδευτική φορολόγηση, που θα ελαφρύνει χαμηλότερες και μεσαίες εισοδηματικές ομάδες. Το προοδευτικό μοντέλο έχει ως πρώτη προτεραιότητα τη μείωση των ανισοτήτων και της ανασφάλειας. Προσβλέπει στο συνολικό οικολογικό μετασχηματισμό της οικονομίας, στην ανάσχεση της κλιματικής κρίσης, στην ενεργειακή δημοκρατία και στην κοινωνική συμμετοχή στην παραγωγή ενέργειας αναγνωρίζοντας την προστασία και διαχείριση του μοναδικού ελληνικού περιβάλλοντος ως αναπτυξιακό πλεονέκτημα και πόρο. Επιδιώκει την ενίσχυση και τον ψηφιακό μετασχηματισμό της μικρομεσαίας επιχειρηματικότητας σε όλο το παραγωγικό και τεχνολογικό φάσμα.

Η στροφή σε παραγωγικές επενδύσεις σε γεωργία, βιομηχανία και τεχνολογία, εδράζεται στην κατά προτεραιότητα χρηματοδότησή τους από τα διαθέσιμα μέσα (Ταμείο Ανάκαμψης, Αναπτυξιακός Νόμος, Αναπτυξιακή Τράπεζα, ΕΣΠΑ), στη διαμόρφωση κατάλληλων τεχνολογικών υποδομών και στην κινητοποίηση του καταρτισμένου ανθρώπινου δυναμικού. Η ελληνική οικονομία μπορεί να ενισχύσει το παραγωγικό της μοντέλο με δραστηριότητες υψηλής προστιθέμενης αξίας και με προοπτική τη διεθνή αναβάθμισή της.

ΟΙ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΤΟΥ ΣΥΡΙΖΑ

Στόχος του κειμένου αυτού είναι να αποτελέσει τη βάση συζήτησης και διαβούλευσης με τους παραγωγικούς φορείς, τους εκπροσώπους των εργαζομένων, την επιστημονική κοινότητα και την κοινωνία.

Οι προτάσεις του ΣΥΡΙΖΑ για το Ταμείο Ανάκαμψης συνάδουν με τις ευρύτερες προγραμματικές του θέσεις. Εκπορεύονται από την στρατηγική του για Οικονομική Ανάπτυξη με Κοινωνική Δικαιοσύνη, όπως αυτή καταγράφηκε στην Αναπτυξιακή Στρατηγική που διαμόρφωσε ως κυβέρνηση το 2018, το Εθνικό Σχέδιο για την Πράσινη Μετάβαση που υπέβαλλε στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή το 2018, και τις προτάσεις για άμεσα μέτρα στήριξης της οικονομίας κατά τη φάση της πανδημίας δηλαδή τα προγράμματα «Μένουμε Όρθιοι» 1 και 2.

Η πράσινη μετάβαση ο ψηφιακός μετασχηματισμός και η κοινωνική και κλιματική ανθεκτικότητα, βρίσκονται στο επίκεντρο της πολιτικής αντιπαράθεσης ανάμεσα στη Δεξιά και την Αριστερά στην Ευρώπη. Διότι ο τρόπος μετάβασης σε μια Πράσινη και Ψηφιακή Οικονομία και η στόχευση ενίσχυσης της κοινωνικής ανθεκτικότητας είναι στο επίκεντρο διαφορετικών στρατηγικών.

Η προσέγγιση που προκρίνει ο ΣΥΡΙΖΑ-ΠΣ βασίζεται στην επιλογή έργων και μεταρρυθμίσεων με βάση **πέντε βασικά κριτήρια**:

- **Διάχυση του οικονομικού οφέλους στην κοινωνία.** Αύξηση της απασχόλησης με σταθερές δουλειές και ενίσχυση της συμμετοχής κοινωνικών φορέων, συνεταιρισμών, νοικοκυριών και ΜμΕ στην παραγωγική διαδικασία.
- **Αποφυγή κάθε μορφής κοινωνικού αποκλεισμού.** “Κανείς δεν πρέπει να μείνει πίσω” και για το λόγο αυτό, η πράσινη και ψηφιακή μετάβαση πρέπει να λαμβάνει υπόψη τις ανάγκες και τους περιορισμούς που έχουν οι πιο αδύναμες κοινωνικές ομάδες και τα χαμηλά και μεσαία εισοδήματα.
- **Αύξηση της εγχώριας παραγόμενης αξίας.** Σύνδεση δηλαδή της πράσινης και ψηφιακής μετάβασης με την ελληνική παραγωγή προϊόντων και υπηρεσιών. Οι πόροι του Ταμείου Ανάκαμψης δεν πρέπει να κατευθυνθούν όπως στο παρελθόν σχεδόν αποκλειστικά σε εισαγωγές αλλά να αυξήσουν την εγχώρια παραγωγή.
- **Ισόρροπη ανάπτυξη των περιφερειών** της χώρας με στόχο τη μείωση των περιφερειακών και ενδοπεριφερειακών ανισοτήτων.
- **Δυναμική μετασχηματισμού** που προκρίνει έργα και μεταρρυθμίσεις που επιλύουν τους παγιωμένους “αναχρονισμούς” στη χωροταξία, το περιβάλλον, τη διοίκηση, τη δικαιοσύνη και αλλού και διευκολύνουν τους πολίτες και τις επιχειρήσεις.

Οι προτάσεις του ΣΥΡΙΖΑ συμπυκνώνονται σε **πέντε άξονες παρεμβάσεων**:

- Δίκαιη Πράσινη Μετάβαση
- Μετασχηματισμός του παραγωγικού μοντέλου, ενίσχυση της εργασίας, ενδυνάμωση ΜμΕ και αυτοαπασχολουμένων
- Ψηφιακός Μετασχηματισμός
- Κοινωνική συνοχή και ανθεκτικότητα.
- Ανάπτυξη των Περιφερειών των Πόλεων και της Υπαίθρου

Η πράσινη μετάβαση εμπλέκει το σύνολο των τομέων της οικονομίας. Απαιτείται συνολικός μετασχηματισμός του καταναλωτικού και παραγωγικού προτύπου. Γι' αυτό και η περιβαλλοντική διάσταση διατρέχει όλους τους άξονες των προτάσεων του ΣΥΡΙΖΑ-ΠΣ. Το ίδιο ισχύει και με τον ψηφιακό μετασχηματισμό. Τέλος η περιφερειακή και τοπική διάσταση της ανάπτυξης είναι βασικό συστατικό της στρατηγικής του ΣΥΡΙΖΑ και διατρέχει επίσης το σύνολο των πολιτικών που παρουσιάζονται στη συνέχεια.

Δίκαιη πράσινη μετάβαση

Η κλιματική κρίση θέτει πιο απαιτητικούς στόχους σε Ευρωπαϊκό επίπεδο για το 2030 και το 2050. Η Ελλάδα έχει προσυπογράψει τη Συμφωνία του Παρισιού για το Κλίμα με νομοθετική πρωτοβουλία του ΣΥΡΙΖΑ το 2016, και πρέπει να συμμετέχει στην πράσινη προοδευτική συμμαχία της Ευρώπης που διεκδικεί μεγαλύτερη αύξηση του μεριδίου των ΑΠΕ για το 2030, μεγαλύτερη εξοικονόμηση και μείωση των εκπομπών του θερμοκηπίου σε κατοικία, μεταφορές, βιομηχανία και επίτευξη του στόχου για μηδενικές καθαρές εκπομπές αερίων του θερμοκηπίου πριν από το 2050.

Και για να το πετύχει αυτό χρειάζεται το συντομότερο ένα σαφή κλιματικό νόμο με συγκεκριμένα χρονικά βήματα, σύνδεση με τον προϋπολογισμό, εισαγωγή του κλιματικού και περιβαλλοντικού αποτυπώματος σε όλα τα χρηματοδοτικά και αναπτυξιακά εργαλεία και ξεκάθαρη κοινωνική οπτική ώστε να μην στερηθεί καμία κοινωνική ομάδα την πρόσβαση στα βασικά αγαθά της ζωής και της προκοπής. Σε αυτή την κατεύθυνση ο ΣΥΡΙΖΑ ΠΣ έχει ήδη ανακοινώσει ότι εκτιμά την από τα κάτω προετοιμασία του κλιματικού νόμου, το έχει δηλώσει και στις περιβαλλοντικές ΜΚΟ, και θα υπερασπιστεί αυτή τη διαδικασία αναγνωρίζοντας τη μείζονα σημασία αυτή της τομής, χωρίς κομματική εκμετάλλευση.

Εντούτοις η πράσινη και ιδίως η ενεργειακή μετάβαση χρειάζεται ένα συγκεκριμένο σχέδιο που να ικανοποιεί τρία σημαντικά κριτήρια. Πρώτον—την αντιμετώπιση της ενεργειακής φτώχειας με διασφάλιση δηλαδή καθαρής και με προσιτό κόστος ενέργειας σε καταναλωτές και επιχειρήσεις. Δεύτερον, την κοινωνική διάσταση, το γεγονός δηλαδή ότι όλοι πρέπει να συμμετέχουν χωρίς κοινωνικούς αποκλεισμούς στις δυνατότητες παραγωγής καθαρής ενέργειας, ενώ παράλληλα τα οικονομικά οφέλη από τη μετάβαση να διαχέονται/ επιμερίζονται σε όλους. Τρίτον την αναπτυξιακή διάσταση, την ενίσχυση δηλαδή εγχώριων αλυσίδων παραγωγής αξίας, της τεχνολογίας και της απασχόλησης. Και φυσικά η προστασία του περιβάλλοντος δεν αφορά μόνο στη μείωση των αερίων του θερμοκηπίου αλλά ακουμπά το σύνολο των καταναλωτικών και παραγωγικών δραστηριοτήτων.

Υπάρχουν δύο στρατηγικές, δύο διαφορετικά μοντέλα στην πράσινη μετάβαση που έχουν διαφορετικά προτάγματα και συνέπειες σε σχέση με τα τρία αυτά κριτήρια. Το πρώτο μοντέλο που ακολουθεί η κυβέρνηση, επικεντρώνεται σε έργα μεγάλης κλίμακας, σε ολιγοπωλιακούς δρώντες στον κλάδο της ενέργειας, σε μεγάλες διασυνδέσεις και δίκτυα μεταφοράς ενέργειας, αποκλειστικά σε ιδιωτικές μεγάλες επενδύσεις παραγωγής και αποθήκευσης ενέργειας. Έχει ως μοναδική μέριμνα για το περιβάλλον την επιδότηση ήπιων επενδύσεων στις περιοχές Natura αντί της προστασίας της βιοποικιλότητας, ενώ στο πεδίο της αποκατάστασης του δομημένου περιβάλλοντος το σχέδιο «Ελλάδα 2.0» περιλαμβάνει ενισχύσεις μόνο για περίοπτες αναπλάσεις που συνοδεύουν ιδιωτικά mega projects.

Το δεύτερο μοντέλο εδράζεται στον πλουραλισμό των παραγωγών ενέργειας, στην αυτοπαραγωγή-αυτοκατανάλωση, την παραγωγή και κατανάλωση δηλαδή ενέργειας από τα ίδια τα νοικοκυριά τις επιχειρήσεις και τους αγρότες, την αποκέντρωση της παραγωγής και αποθήκευσης ενέργειας και την ανάπτυξη τοπικών δικτύων, και φυσικά προωθεί συμμετοχικές μορφές στις επενδύσεις και τη διαχείριση της ενέργειας, τις ενεργειακές κοινότητες, ώστε να καταστεί εφικτός ο στόχος της ενεργειακής δημοκρατίας και της συμμετοχής του συνόλου της κοινωνίας στην πράσινη μετάβαση. Επίσης εμπεριέχει τη σημαντική στήριξη των επενδύσεων στην εξοικονόμηση ενέργειας σε αυτούς που έχουν δυσκολία να ανταπεξέλθουν στο αντίστοιχο κόστος επένδυσης (νοικοκυριά χαμηλού και μεσαίου εισοδήματος και μικρομεσαίες επιχειρήσεις). Επιπλέον η πρόταση του ΣΥΡΙΖΑ προωθεί μεταρρυθμίσεις που εντάσσουν τις αρχές της κυκλικής οικονομίας στην οικονομία και επενδύσεις που θα συμβάλουν στην προστασία του περιβάλλοντος, των φυσικών

οικοσυστημάτων και της βιοποικιλότητας και την αποκατάσταση των λειτουργιών του δομημένου περιβάλλοντος, τη δημιουργία ελεύθερων χώρων στα αστικά κέντρα με μεταφορά συντελεστή δόμησης και επενδύσεις σε αστικές αναπλάσεις και βιώσιμη αστική κινητικότητα.

Η στρατηγική του ΣΥΡΙΖΑ επικεντρώνεται σε μία πράσινη μετάβαση στην οποία συμμετέχει η κοινωνία, δίνεται προτεραιότητα στις ασθενέστερες εισοδηματικά κοινωνικές ομάδες και ενισχύει την εγχώρια παραγωγή και τεχνολογία.

Προτάσεις για την αξιοποίηση των πόρων του Ταμείου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας:

Εξοικονόμηση Ενέργειας και ΑΠΕ

Μεταρρυθμίσεις:

- Το 50% των αδειών ΑΠΕ κατανέμεται δεσμευτικά σε ενεργειακές κοινότητες, νοικοκυριά, μικρομεσαίες επιχειρήσεις και αγρότες (και το υπόλοιπο σε μεσαίες και μεγάλες επιχειρήσεις) προκειμένου να ενισχυθεί η ενεργειακή δημοκρατία. Με κατάλληλα χρηματοδοτικά εργαλεία (κυρίως εγγυοδοσίας μέσω της Αναπτυξιακής Τράπεζας) διασφαλίζεται η πρόσβαση των Ενεργειακών Κοινοτήτων, των ΜμΕ, και των νοικοκυριών σε χρηματοδότηση με ευνοϊκούς όρους. Επίσης με προνομιακές ρυθμίσεις διασφαλίζεται η πρόσβαση στα δίκτυα/συνδέσεις.

Επενδύσεις - Έργα

- Εξοικονομώ κατ' οίκον με κοινωνικά και εισοδηματικά κριτήρια. Δίνονται μεγαλύτερες επιδοτήσεις στα χαμηλότερα εισοδήματα. Χρηματοδοτούνται κοινωνικά προγράμματα Δήμων ή άλλων φορέων για τα ευάλωτα νοικοκυριά.
- Εξοικονομώ για δημόσια κτίρια όπως σχολεία, νοσοκομεία, πανεπιστήμια, μουσεία, κρατικά θέατρα και χώροι πολιτισμού.
- Εξοικονομώ για τον τουρισμό με έμφαση στην στροφή της επενδυτικής δραστηριότητας στο υφιστάμενο κτιριακό απόθεμα της χώρας, και την αναζωογόνηση εγκαταλελειμμένων οικισμών και διατηρητέων κτισμάτων.
- Εξοικονομώ για Μικρομεσαίες Επιχειρήσεις
- Πρόγραμμα πράσινης μετάβασης για τον ενεργοβόρο τομέα της βιομηχανίας (τσιμέντα, αλουμίνιο, σιδηροβιομηχανία, νικέλιο κ.ο.κ.) .
- Στήριξη πρωτοβουλιών για καινοτόμες μορφές ΑΠΕ όπως η βιομάζα, το βιοαέριο, η γεωθερμία, το πράσινο υδρογόνο και τα θαλάσσια αιολικά πάρκα.

Τοπικά δίκτυα

Επενδύσεις – Έργα:

- Τοπικά δίκτυα και μονάδες αποθήκευσης σε περιφερειακό επίπεδο με ειδικό ρόλο ΑΔΜΗΕ, ΔΕΔΔΗΕ.
- Ολοκλήρωση διασύνδεσης νησιών με το Εθνικό Σύστημα Μεταφοράς Ηλεκτρικής Ενέργειας.
- Πράσινα νησιά με τοπικά δίκτυα και συμμετοχική παραγωγή τοπικών επιχειρήσεων και ενεργειακών κοινοτήτων .
- Έξυπνα δίκτυα και έξυπνοι μετρητές με διατήρηση του δημόσιου χαρακτήρα του ΔΕΔΔΗΕ/ΑΔΜΗΕ.

Μεταφορές

Επενδύσεις – Έργα:

- Προγράμματα εξηλεκτισμού μέσω σταθερής τροχιάς (σιδηρόδρομος).
- Ανανέωση στόλου Μέσων Μαζικής Μεταφοράς με ηλεκτρικά ή άλλης πράσινης τεχνολογίας οχήματα.
- Σταθμοί φόρτισης ηλεκτρικών οχημάτων.
- Κίνητρα για την ενεργειακή αναβάθμιση του στόλου πλοίων κοντινών αποστάσεων και των βαρέων μεταφορών στην προοπτική του πράσινου υδρογόνου.
- Ειδική στόχευση στους επαγγελματικούς στόλους (ταξί, φορτηγάκια διανομής/εμπορίου, τουριστικά λεωφορεία, σχολικά λεωφορεία, κλπ) με ενισχυμένο πρόγραμμα κινήτρων για αντικατάσταση οχημάτων με ηλεκτρικά και περιβαλλοντικά φιλικότερα, ειδικά σε ότι αφορά τα βαρέα οχήματα, σε συνδυασμό με πρόγραμμα απόσυρσης. Η επιλογή αυτή μπορεί να αλλάξει την ποιότητα αστικού περιβάλλοντος στα μεγάλα αστικά κέντρα (Αθήνα, Θεσσαλονίκη, Πάτρα, κλπ) και σε τουριστικούς προορισμούς.
- Επέκταση των προγραμμάτων Βιώσιμης Αστικής Κινητικότητας και αναβάθμιση στο πλαίσιο αυτό των δημόσιων μεταφορών σε τοπικό επίπεδο, της επέκτασης των ποδηλατόδρομων και της επέκτασης της χρήσης μορφών μικροκινητικότητας.

Δίκαιη Μετάβαση

Επενδύσεις – Έργα:

- Απολιγνιτοποίηση και σχέδιο τοπικής ανάπτυξης Δυτικής Μακεδονίας και Μεγαλόπολης με έμφαση στη γεωργία/κτηνοτροφία και τον αγροτοδιατροφικό τομέα, στις ΑΠΕ και στις ενεργειακές κοινότητες, στην εξοικονόμηση ενέργειας με γενναιότερο πρόγραμμα «Εξοικονομώ». Έμφαση στην επέκταση της μεταποίησης στην περιοχή και στην τεχνολογία, στον πολιτισμό, στην παιδεία και στην υγεία, στα έργα διασυνδέσεων έργα και σύνταξη και υλοποίηση ολοκληρωμένου σχεδίου αποκατάστασης εδαφών (repurposing).

Περιβαλλοντική Αποκατάσταση

Μεταρρυθμίσεις:

- Διαχείριση δασών με υλοποίηση της Εθνικής Δασικής Στρατηγικής με οφέλη και σε επίπεδο ΑΕΠ και εργασίας, προώθηση της δάσωσης και σύγχρονα εργαλεία παρακολούθησης και πρόληψης δασικών πυρκαγιών.
- Αποκατάσταση του πλαισίου διαχείρισης προστατευόμενων περιοχών (φορείς διαχείρισης) και ολοκλήρωση των εργαλείων/θεσμών προστασίας τους. Ολοκλήρωση των υποχρεώσεών μας έναντι των ευρωπαϊκών οδηγιών. Καθορισμός των φυσικών περιοχών που έχουν προτεραιότητα αποκατάστασης (υγρότοποι, παράκτια οικοσυστήματα, αποκατάσταση ελεύθερης ροής ποταμών, μολυσμένα εδάφη/ νερά) και χρηματοδότηση έργων αποκατάστασης.
- Κατοχύρωση των γενετικών πόρων της χώρας.
- Ολοκλήρωση της οριοθέτησης αιγιαλού και παραλίας και δημιουργία εθνικού σχεδίου για την υλοποίησης τελεσίδικων αποφάσεων κατεδάφισης αυθαιρεσιών σε αιγιαλό, ρέματα και δάση.
- Ενίσχυση της παραμέτρου της κλιματικής ανθεκτικότητας σε όλα τα έργα υποδομών (ως βασική αιρεσιμότητα) και άμεση ολοκλήρωση των περιφερειακών σχεδίων προσαρμογής και ενσωμάτωση των πορισμάτων τους στην τεχνική και οικονομική παραγωγή.

Επενδύσεις - Έργα

- Διαχείριση και κινητροδότηση επιλεγμένων δράσεων οικοανάπτυξης συμπεριλαμβανομένης της βιολογικής γεωργίας σε περιοχές Natura, συμβατών με τα Σχέδια Διαχείρισης και τους Στόχους Διατήρησης των περιοχών αυτών.
- Προστασία γεωργικής γης και κατεύθυνση της γεωργικής παραγωγής στις μεθόδους βιολογικής γεωργίας (στόχος 50% της παραγωγής το 2030).
- Προσαρμογή και αντιμετώπιση των επιπτώσεων της κλιματικής αλλαγής μέσα από επενδύσεις στην αποκατάσταση φυσικών οικοσυστημάτων (αναδασώσεις, αντιπλημμυρικά με αποκατάσταση φυσικών ροών και πλημμυρικών εκτάσεων, αναβίωση υγροτόπων και θαλάσσιων οικοσυστημάτων προστασίας ειδών).

Χωρικός και Πολεοδομικός Σχεδιασμός

Η πανδημία ανέδειξε την σημασία των ελεύθερων χώρων, του αστικού πράσινου, του βιώσιμου δομημένου περιβάλλοντος για την ποιότητα ζωής και την υγεία των κατοίκων. Οι ελληνικές πόλεις υποφέρουν από τις χρόνιες ελλείψεις του πολεοδομικού σχεδιασμού και τις πελατειακές λογικές που επικρατούν στο κυρίαρχο πολιτικό σύστημα, με αποτέλεσμα την περιπτωσιολογική χωροθέτηση χρήσεων και έργων, τις αυθαιρεσίες, την υποβάθμιση του δημόσιου χώρου των πόλεων.

Οι πόροι του ταμείου ανάκαμψης είναι ευκαιρία για να ενισχυθεί η ολοκληρωμένη χωρική ανάπτυξη στα αστικά κέντρα και να στηριχθεί μακροπρόθεσμα η ποιότητα ζωής των κατοίκων και οι βιώσιμες παραγωγικές δυνατότητες των πόλεων. Βασικά εργαλεία του σχεδιασμού αλλά και στοιχεία του κράτους δικαίου, που απαιτείται για τη στήριξη της πραγματικής οικονομίας αλλά και για τη διαφάνεια και την προστασία των δικαιωμάτων όλων των πολιτών, που πρέπει να στηριχθούν άμεσα και από πόρους του Ταμείου Ανάκαμψης είναι:

- Προώθηση ολοκληρωμένου και δημοκρατικού χωρικού σχεδιασμού.
- Ολοκλήρωση των Τοπικών Χωρικών Σχεδίων στη βάση των Καλλικρατικών Δήμων με προτεραιότητα τις περιοχές που δέχονται οικιστικές πιέσεις.
- Προώθηση του θαλάσσιου χωρικού σχεδιασμού σε περιοχές με αλληλεπικαλυπτόμενες χρήσεις.
- Ολοκλήρωση Κτηματολογίου, Δασικών Χαρτών, οριοθέτηση ρεμάτων και φυσικών ροών ποταμών, ολοκλήρωση της διαδικασίας θεσμοθέτησης των περιοχών Natura 2000 αιγιαλού και παραλιών.
- Πλήρης ψηφιοποίηση, και ελεύθερη πρόσβαση σε αυτά, σε γεωχωρικά και περιβαλλοντικά δεδομένα.
- Ενεργοποίηση των υφιστάμενων νομικών προβλέψεων για την δημιουργία τράπεζας γης, την μεταφορά συντελεστή δόμησης μέσα από την χρήση πόρων του πράσινου ταμείου.

Κυκλική Οικονομία– Διαχείριση αποβλήτων

Στόχος του ΣΥΡΙΖΑ αποτελεί η επίτευξη μιας κοινωνίας της ανακύκλωσης με ορθολογική διαχείριση αποβλήτων, στο πλαίσιο των αρχών της Κυκλικής Οικονομίας. Ο στόχος αυτός πρέπει να επιτευχθεί με διαλογή στην πηγή και αποκεντρωμένα χαρακτηριστικά, δίκαιη εξισορρόπηση των επιβαρύνσεων από υποδομές αστικών αποβλήτων και ενεργό συμμετοχή των φορέων των ΟΤΑ και των πολιτών στο σχεδιασμό και υλοποίηση των έργων. Η στρατηγική αυτή βρίσκεται στον αντίποδα της επιλογής της γενικευμένης καύσης, εκτός των ορίων της ιεραρχίας της διαχείρισης των αποβλήτων, και της ιδιωτικοποίησης των υποδομών που τελικά υπονομεύει την πρόληψη δημιουργίας

αποβλήτων και την ανάπτυξη της ελληνικής βιομηχανίας ανακύκλωσης και κυκλικής οικονομίας. Στο πλαίσιο αυτό προτείνουμε:

Μεταρρύθμιση:

- Εφαρμογή πλαισίου κινήτρων για την κυκλική οικονομία, δηλαδή: κίνητρα για οικολογικό σχεδιασμό και επανασχεδιασμό προϊόντων και μοντέλων κατανάλωσης, κίνητρα για δράσεις βιομηχανικής συμβίωσης σε επιχειρηματικά πάρκα, κίνητρα προς επιχειρήσεις για χρήση δευτερογενών υλικών, αντίστοιχη προσαρμογή του νόμου δημοσίων συμβάσεων και προμηθειών που θα δίνει προτεραιότητα σε προϊόντα που έχουν παραχθεί με βάση τις αρχές της κυκλικής οικονομίας και εγχώριας προστιθέμενης αξίας. Επίσης εφαρμογή κινήτρων ανακύκλωσης και αντικινήτρων ταφής στους ΟΤΑ, με αξιοποίηση των μεταρρυθμίσεων 2017-2019, με βάση την ευρωπαϊκή στρατηγική για τον οικολογικό σχεδιασμό προϊόντων και τις διεθνείς καλές πρακτικές.

Επενδύσεις – Έργα:

- Δημιουργία μέσω ειδικών χρηματοδοτικών εργαλείων μονάδων κυκλικής οικονομίας και ελληνικής βιομηχανίας ανακύκλωσης / επαναχρησιμοποίησης υλικών / προϊόντων
- Δημιουργία μονάδων επεξεργασίας / διάθεσης βιομηχανικών αποβλήτων, επικίνδυνων και μη, και αντιμετώπιση των ιστορικά αποθηκευμένων αποβλήτων με ειδικά χρηματοδοτικά εργαλεία σε επίπεδο χώρας.
- Μεγάλο πρόγραμμα παροχής εξοπλισμού για τους δήμους και δημιουργίας τοπικών-περιφερειακών υποδομών για την εφαρμογή της χωριστής συλλογής τεσσάρων ρευμάτων ανακυκλώσιμων απορριμμάτων.
- Άμεση προώθηση χωριστής συλλογής βιοαποβλήτων.
- Συμπράξεις δημόσιου-αυτοδιοικητικού και κοινωνικού τομέα της οικονομίας για την ανάπτυξη πάρκων ανακύκλωσης και δραστηριοτήτων στον τομέα διαλογής στην πηγή

Μετασχηματισμός του παραγωγικού μοντέλου, ενίσχυση της εργασίας, ενδυνάμωση ΜμΕ και αυτοαπασχολούμενων.

Ο ΣΥΡΙΖΑ-ΠΣ προωθεί τον μετασχηματισμό του παραγωγικού μοντέλου στην κατεύθυνση της οικονομίας της γνώσης και της αυξημένης προστιθέμενης αξίας προϊόντων και υπηρεσιών και όχι του ανταγωνισμού στη βάση μείωσης των μισθών. Κεντρικός στόχος της προσπάθειας ανάκαμψης της οικονομίας πρέπει να είναι η αύξηση της εγχώριας παραγόμενης αξίας, η σύνδεση δηλαδή της πράσινης και ψηφιακής μετάβασης με την ελληνική παραγωγή προϊόντων και υπηρεσιών. Οι πόροι του Ταμείου Ανάκαμψης δεν πρέπει να κατευθυνθούν όπως στο παρελθόν σχεδόν αποκλειστικά σε εισαγωγές αλλά να αυξήσουν την εγχώρια παραγωγή.

Η εργασία βρίσκεται στο επίκεντρο της πολιτικής πρότασης του ΣΥΡΙΖΑ Προοδευτική Συμμαχία ως βασική συνιστώσα ενός μοντέλου δίκαιης και βιώσιμης ανάπτυξης. Η οικονομική στρατηγική του ΣΥΡΙΖΑ έχει στον πυρήνα της την ιδέα ότι η εργασία αποτελεί παραγωγική δύναμη. Η ενίσχυση των εργαζομένων και της διαπραγματευτικής τους δύναμης είναι αδιαπραγμάτευτη επιλογή επειδή αποτελεί την βασική προϋπόθεση για μια πραγματική αλλαγή υπέρ της κοινωνικής πλειοψηφίας, αλλά και την βασική προϋπόθεση για τον οικονομικό και κοινωνικό μετασχηματισμό. Αποτελεί την προϋπόθεση για την αναδιανομή πλούτου και ισχύος υπέρ της κοινωνικής πλειοψηφίας συνολικά. Η στήριξη των μισθών, η διασφάλιση των εργασιακών δικαιωμάτων και η μείωση των ανισοτήτων συμβάλλουν στην οικονομική ανάπτυξη. Έτσι προκρίνει τη λειτουργία της αγοράς εργασίας με κανόνες και αυστηρό έλεγχο τήρησης τους, την αποκατάσταση και κατοχύρωση των συλλογικών διαπραγματεύσεων, την αύξηση του κατώτατου μισθού, την αξιοποίηση και αναβάθμιση των δεξιοτήτων του εργατικού δυναμικού της χώρας για την δημιουργία καινοτομίας και τον μετασχηματισμό της συσσωρευμένης παραγωγικής και εξωπαραγωγικής εμπειρίας της σε γνώση.

Ο ΣΥΡΙΖΑ – ΠΣ θεωρεί τις ΜμΕ και τους αυτοαπασχολούμενους ισότιμους εταίρους στην παραγωγική διαδικασία και επομένως προωθεί την ενίσχυση της μικρομεσαίας επιχειρηματικότητας, τον ψηφιακό μετασχηματισμό και τον αναπροσανατολισμό τους σε κλάδους υψηλής προστιθέμενης αξίας. Επιπλέον προκρίνει μέτρα που ενθαρρύνουν τις συνέργειες, τη συνεργασία και την ενδυνάμωση των ΜμΕ και των ελεύθερων επαγγελματιών με στόχο την βελτίωση της παραγωγικότητάς τους.

Αντίθετα, η οικονομική στρατηγική της κυβέρνησης επικεντρώνεται στην απορρύθμιση της αγοράς εργασίας, τη μείωση των μισθών και των δικαιωμάτων των εργαζομένων, στην αναδιανομή των φορολογικών πόρων υπέρ των πλουσιότερων ομάδων, την εκκαθάριση των λεγόμενων μη ανταγωνιστικών μικρών και μεσαίων επιχειρήσεων, το διαρκές άνοιγμα πεδίων της οικονομίας στην ιδιωτική πρωτοβουλία, ώστε να δημιουργούνται ευνοϊκοί όροι συσσώρευσης και συγκέντρωσης κεφαλαίου προς όφελος μεγάλων και πολύ μεγάλων επιχειρηματικών ομίλων.

Η κυβέρνηση σκοπεύει να αξιοποιήσει σχεδόν το σύνολο των δανείων του Ταμείου Ανάκαμψης, ύψους περίπου 13 δισεκ. ευρώ, για τη χρηματοδότηση ιδιωτικών επενδύσεων, οι οποίες θα συγχρηματοδοτηθούν με κεφάλαια εμπορικών Τραπεζών ή / και Ευρωπαϊκών Χρηματοδοτικών θεσμών. Η χρηματοδότηση των επενδύσεων θα γίνει αποκλειστικά με κριτήρια της αγοράς, μέσω της αξιολόγησης αυτών από τα συνεργαζόμενα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα και πιστοποίησης της πλήρωσης των κριτηρίων επιλεξιμότητας από ανεξάρτητους ελεγκτές. Αυτή η επιλογή της κυβέρνησης, εξαιρεί ουσιαστικά τη μεγάλη πλειοψηφία των μικρομεσαίων επιχειρήσεων από την πρόσβαση στους πόρους του Ταμείου Ανάκαμψης.

Ο ΣΥΡΙΖΑ – ΠΣ προτείνει τις εξής παρεμβάσεις:

Εργασία

Μεταρρυθμίσεις:

- Ισχυρό σύστημα Συλλογικών Διαπραγματεύσεων. Αποκατάσταση και διεύρυνση των συλλογικών συμβάσεων εργασίας με πλήρη επαναφορά και θεσμική κατοχύρωση των αρχών της ευνοϊκότερης ρύθμισης και της επεκτασιμότητας.
- Αύξηση του κατώτατου μισθού και επαναφορά της δυνατότητας καθορισμού του κατώτατου μισθού στους κοινωνικούς εταίρους μέσω της Εθνικής Συλλογικής Σύμβασης Εργασίας.
- Επαναφορά του βάσιμου λόγου απόλυσης και αναθεώρηση του πλαισίου περί ομαδικών απολύσεων.
- Εφαρμογή σε πιλοτική βάση και μετά από κοινωνικό διάλογο του 35ωρου και της τετραήμερης εργασίας με παράλληλη διατήρηση των μισθών για επιλεγμένους κλάδους: Το κράτος καλύπτει το ποσό που αντιστοιχεί σε μισθούς και ασφαλιστικές εισφορές για το υπολειπόμενο του 40ώρου/πενθήμερου, με υποχρέωση διατήρησης του νέου ωραρίου για περαιτέρω χρονικό διάστημα. Το μέτρο συνοδεύεται με μελέτη αξιολόγησης των αποτελεσμάτων σε σχέση κυρίως με τις επιπτώσεις του στην παραγωγικότητα της εργασίας.
- Προστασία των εργαζομένων και καταπολέμηση της παραβατικότητας στην αγορά εργασίας. Ενίσχυση των ελεγκτικών μηχανισμών. Αναβάθμιση του ΣΕΠΕ σε αυτοτελή Γενική Γραμματεία με ενισχυμένο ρόλο και ενίσχυση σε προσωπικό και υλικοτεχνική υποδομή. Βελτίωση, ενίσχυση και εκσυγχρονισμό της νομοθεσίας για την ταχεία διεκπεραίωση θεμάτων εργατικών διαφορών.
- Διεύρυνση του πλαισίου προστασίας των εργασιακών δικαιωμάτων, με ιδιαίτερη έμφαση στις νέες μορφές εργασίας. Θεσμικό πλαίσιο για τους εργαζόμενους σε ευέλικτες μορφές απασχόλησης (εργολαβικοί εργαζόμενοι, ενοικιαζόμενοι εργαζόμενοι, πλατφόρμες εργασίας όπου οι εργαζόμενοι εμφανίζονται ως «συνεργάτες»), ώστε να κατοχυρώνονται τα εργασιακά τους δικαιώματα και η βασική αρχή της ίσης αμοιβής για ίση εργασία..
- Ρύθμιση της τηλεργασίας με θεσμικό πλαίσιο που να την κατοχυρώνει ως μισθωτή εργασία από απόσταση με δικαίωμα στην αποσύνδεση και το ωράριο εργασίας και ένταξη της στις συλλογικές συμβάσεις εργασίας
- Στήριξη της ισότιμης συμμετοχής των γυναικών στην αγορά εργασίας με ίσα δικαιώματα όσον αφορά στους μισθούς και στην εργασιακή τους εξέλιξη.
- Ανασχεδιασμός του θεσμικού πλαισίου για την υγεία και ασφάλεια στην εργασία με έμφαση στην πρόληψη και την ενίσχυση της προστασίας των εργαζομένων. Καθιέρωση Εθνικού Συστήματος Υγιεινής και Ασφάλειας στην Εργασία (ΥΑΕ) και δημιουργία ειδικού φορέα για την ασφάλιση του επαγγελματικού κινδύνου, εφαρμογή των αρχών ΥΑΕ στο Δημόσιο και την τοπική αυτοδιοίκηση, διεύρυνση και ισοτιμία δημοσίου και ιδιωτικού τομέα στα Βαρέα και Ανθυγιεινά Επαγγέλματα.
- Θεσμική κατοχύρωση των συνδικαλιστικών δικαιωμάτων και ενίσχυση της συνδικαλιστικής λειτουργίας και δράσης, της συμμετοχής των εργαζομένων και των εκπροσώπων τους στο σχεδιασμό της διαδικασίας της παραγωγικής ανασυγκρότησης και της δίκαιης μετάβασης με την περιφρούρηση της αυτονομίας και της αυτοτέλειάς τους.

Επενδύσεις – Έργα:

- Προγράμματα επιδότησης της διατήρησης θέσεων εργασίας στον ιδιωτικό και κοινωνικό τομέα.

- Ενίσχυση της εργασίας των νέων. Ειδικά προγράμματα ενίσχυσης της απασχόλησης για 50.000 νέους επιστήμονες διάρκειας 24 μηνών, με αυξημένες αμοιβές. Ενίσχυση προγραμμάτων για τους νέους επιστήμονες σε κλάδους αιχμής.
- Ενίσχυση των μακροχρόνια ανέργων και των γυναικών. Πρόγραμμα κοινωφελούς εργασίας για 100.000 εργαζόμενους, με έμφαση στις γυναίκες, διάρκειας 12 μηνών με παράλληλη κατάρτιση/επανακατάρτιση.
- Προγράμματα επανεκπαίδευσης/ κατάρτισης/ απασχόλησης εργαζόμενων που απολύονται από ρυπογόνες επιχειρήσεις που κλείνουν στις περιοχές που πλήττονται από τη διαδικασία της πράσινης μετάβασης.
- Ολοκληρωμένα προγράμματα απασχόλησης, κατάρτισης, επιχειρηματικότητας σε περιφερειακό/τοπικό επίπεδο και σύνδεσή τους με τα περιφερειακά/τοπικά αναπτυξιακά προγράμματα.
- Η κατάρτιση/επανακατάρτιση αποτελεί σημαντικό μέτρο ενίσχυσης της θέσης του εργαζόμενου στην αγορά εργασίας. Κατά καιρούς μέτρα κατάρτισης χαρακτηρίστηκαν από σπατάλη πόρων με φτωχά ουσιαστικά αποτελέσματα. Προτείνεται οι δράσεις κατάρτισης να προκύπτουν από μελέτες διάγνωσης αναγκών, τόσο των εργαζομένων όσο και των επιχειρήσεων, με τη συμμετοχή και τη συνεργασία δημόσιων πανεπιστημίων του ΟΑΕΔ και συλλογικών φορέων εργαζομένων και επιχειρήσεων.

Πολιτικές στήριξης παραγωγικών και τεχνολογικών δικτύων

Μεταρρύθμιση:

- Αναβάθμιση της Αναπτυξιακής Τράπεζας στη βάση του στρατηγικού σχεδίου ανάπτυξης που είχε διαμορφωθεί με τον ιδρυτικό της νόμο και θέσπιση πλαισίου συνεργασίας με λοιπούς δημόσιους φορείς (Invest in Greece, Οργανισμό Εξαγωγικών Πιστώσεων κλπ). Περιλαμβάνεται η διεύρυνση των μηχανισμών μεταφοράς τεχνολογίας, η ενίσχυση επενδύσεων υψηλού επιχειρηματικού ρίσκου η υποστήριξη παραγωγικών επενδύσεων έντασης γνώσης σε όλα τα στάδια ανάπτυξης των επιχειρήσεων, ειδικά κίνητρα για συνέργειες ΜμΕ και συμμετοχή τους σε clusters, αναμόρφωση των μηχανισμών χρηματοδότησης και εγγυήσεων για τις εξαγωγές των μεσαίων και μικρών επιχειρήσεων, ανάπτυξη μικροχρηματοδοτήσεων και μεταφορά της διαχείρισης του συνόλου των δανείων του Ταμείου Ανάκαμψης στην Αναπτυξιακή Τράπεζα.

Επενδύσεις – Έργα:

- Ενίσχυση (και ίδρυση) βιοτεχνικών και τεχνολογικών πάρκων σε περιφερειακό επίπεδο και επιδότηση του κόστους των υποδομών.
- Στήριξη των παραγωγικών κλάδων υψηλής προστιθέμενης αξίας όπως η αγροδιατροφή με προστασία από αθέμιτο ανταγωνισμό, ενίσχυση με επιδοτούμενους μηχανισμούς πιστοποίησης και αναμόρφωση των μηχανισμών χρηματοδότησης και εξαγωγικών εγγυήσεων.
- Μέτρα για την βιομηχανική ανάκαμψη σε κλάδους με δυναμική επιστροφή (ναυπηγεία, χημικές και φαρμακευτικές βιομηχανίες) με αξιοποίηση διεθνών συνεργιών, δημόσιων προμηθειών, αρχών κυκλικής οικονομίας και περιβαλλοντικά ορθών πρακτικών και τήρηση ορίων και προϋποθέσεων.
- Βελτίωση των συνθηκών για την βιώσιμη επιχειρηματικότητα, μέσα από την κωδικοποίηση των σχετικών νομοθετικών ρυθμίσεων και την ψηφιοποίηση διοικητικών διαδικασιών, με στόχο την επιτάχυνση της αδειοδότησης των

επενδύσεων σε ένα πλαίσιο ασφάλειας δικαίου και προστασίας του ευρύτερου δημόσιου συμφέροντος.

- Μόνιμο και σταθερό πλέγμα χρηματοδοτικών και φορολογικών κινήτρων για επενδύσεις μικρομεσαίων επιχειρήσεων σε νέες τεχνολογίες και σύνδεση με έρευνα και καινοτομία.
- Αναμόρφωση των μηχανισμών χρηματοδότησης και εγγυήσεων για τις εξαγωγές των μεσαίων και μικρών επιχειρήσεων.
- Νομοθεσία για περιορισμούς σε αθέμιτο ανταγωνισμό από υπεραγορές εντός πόλεων, και ειδική νομοθεσία για πλατφόρμες εμπορίου, και διευκόλυνση πρόσβασης των καταναλωτών σε προϊόντα ΜμΕ.
- Εργαλεία Μικροχρηματοδοτήσεων μέσω της Αναπτυξιακής Τράπεζας και άλλων μη τραπεζικών ιδρυμάτων.
- Ενίσχυση περιβαλλοντικής πιστοποίησης προϊόντων ή/και της παραγωγικής διαδικασίας

Δημόσια Διοίκηση

Μεταρρύθμιση:

- Αναβάθμιση του δυναμικού της δημόσιας διοίκησης με προσλήψεις νέων επιστημόνων υψηλής εξειδίκευσης και προσόντων, ψηφιακά καταρτισμένων, μέσω ΑΣΕΠ έναντι ισάριθμων αποχωρήσεων μέσω διαδικασιών εθελουσίας εξόδου.

Επενδύσεις – Έργα

- Κατάρτιση στελεχών Δημόσιας Διοίκησης σε πράσινες πολιτικές, νέες τεχνολογίες και ψηφιακό περιβάλλον

Φορολογικά μέτρα

- Δικαιότερο φορολογικό σύστημα. Αναμόρφωση του φορολογικού συστήματος μέσω της δικαιότερης κατανομής των φορολογικών βαρών, την πάταξη της φοροδιαφυγής, την μείωση των φόρων κατανάλωσης, την προοδευτική φορολόγηση εισοδημάτων και πλούτου, την κατάργηση των έκτακτων εισφορών, και την απλοποίηση του φορολογικού συστήματος. Στόχος είναι το ελληνικό φορολογικό σύστημα να συγκλίνει με τους ευρωπαϊκούς μέσους όρους φορολόγησης εισοδημάτων, επιχειρήσεων και κατανάλωσης, να ενισχυθεί η αναδιανεμητική φύση του και να μειωθούν οι ανισότητες.
- Φορολογικά κίνητρα για καινοτόμες επιχειρηματικές ιδέες.

Έρευνα και Καινοτομία

Η υλοποίηση ενός νέου μοντέλου δίκαιης, βιώσιμης και χωρίς αποκλεισμούς Ανάπτυξης βασίζεται αναπόδραστα στη χρηματοδότηση του ερευνητικού και επιστημονικού οικοσυστήματος, την ενίσχυση του εγχώριου εξειδικευμένου ανθρώπινου δυναμικού, την έμπρακτη ενθάρρυνση και στήριξη της καινοτόμου επιχειρηματικότητας και την ανάπτυξη στοχευμένων εμβληματικών δράσεων με ισχυρό κοινωνικό αποτύπωμα. Στο πλαίσιο αυτό προτείνονται τα εξής:

- Προαγωγή της βασικής Έρευνας και Καινοτομίας, στήριξη του ερευνητικού δυναμικού και ενίσχυση των ερευνητικών υποδομών (capacity building). Η υποστήριξη και ανάδειξη του ανθρώπινου δυναμικού και η αναβάθμιση βασικών και κρίσιμων ερευνητικών υποδομών μεγάλης κλίμακας είναι προϋπόθεση για την αποτελεσματική στήριξη της ποιοτικής και ελεύθερης βασικής Έρευνας και την ανάπτυξη επιστημονικής Καινοτομίας. Προτείνεται η ενίσχυση του Ελληνικού Ιδρύματος Έρευνας και Καινοτομίας (ΕΛΙΔΕΚ) - οργανισμού που ιδρύθηκε το 2016.
- Ενίσχυση καινοτόμου επιχειρηματικότητας και ανάπτυξη Κέντρων Καινοτομίας νέας γενιάς. Ο παραγωγικός μετασχηματισμός θα στηριχθεί σε νέους τεχνολογικούς και ερευνητικούς τομείς στους οποίους υπάρχει κρίσιμη μάζα εξειδικευμένου επιστημονικού δυναμικού και επιχειρηματική δραστηριότητα. Αυτό αφορά επιμέρους πεδία σε τομείς όπως η Τεχνητή Νοημοσύνη, η Ρομποτική, η Πληροφορική, η Βιοτεχνολογία, η Φωτονική, τα Προηγμένα Υλικά, η κυκλική οικονομία, η Νανοτεχνολογία και η Θαλάσσια Έρευνα. Οι τομείς αυτοί διαπερνούν οριζόντια παραδοσιακούς πυλώνες της ελληνικής Οικονομίας όπως η Υγεία και τα Φάρμακα, το Περιβάλλον και η Ενέργεια, οι Μεταφορές και η εφοδιαστική αλυσίδα, οι Επικοινωνίες, η Αγροδιατροφή, ο Πολιτισμός και ο Τουρισμός. Τα Κέντρα Καινοτομίας νέας γενιάς θα έχουν τη μορφή κοινοπραξίας ερευνητικών φορέων με επιχειρήσεις. Ο ιδιωτικός τομέας θα αναλαμβάνει την οικονομική διαχείριση των Κέντρων Καινοτομίας και θα παρέχει υπηρεσίες επώασης (mentoring, coaching) στις νεοφυείς επιχειρήσεις. Ο δημόσιος τομέας θα συμμετάσχει με τη διάθεση κτιριακών υποδομών και τη διευκόλυνση της πρόσβασης των επιχειρήσεων στην τεχνογνωσία, ερευνητικές υποδομές και υπηρεσίες R&D από τους δημόσιους ερευνητικούς φορείς.

Ψηφιακός Μετασχηματισμός

Η ψηφιακή τεχνολογία και η διάδοση της χρήσης του διαδικτύου επηρεάζουν και μεταβάλλουν δομικά με αυξανόμενους ρυθμούς όλους τους τομείς της οικονομίας και της κοινωνίας, επιδρώντας στον τρόπο ζωής και εργασίας των ανθρώπων. Η πανδημική κρίση συνέβαλε στην ενίσχυση του ρόλου των νέων τεχνολογιών τόσο στην αντιμετώπιση των αρνητικών συνεπειών όσο και στην διάδοση και την εντατικοποίηση μεθόδων σε διάφορους επιμέρους τομείς όπως στην εργασία, την επικοινωνία, την διατήρηση της κοινωνικότητας κ.α. Αποδεκτό γεγονός αποτελεί η εξέλιξη της επιτάχυνσης της προϋπάρχουσας τάσης ψηφιοποίησης οικονομικών και άλλων δραστηριοτήτων λόγω της επίδρασης των πρωτόγνωρων συνθηκών των τελευταίων δεκαπέντε μηνών. Να υπογραμμισθεί ότι οι εξελισσόμενες αλλαγές, με βασικά χαρακτηριστικά τη μεγάλη κλίμακα και ταχύτητα, από την μια δημιουργούν σημαντικές ευκαιρίες για καινοτομία και ανάπτυξη αλλά από την άλλη προκαλούν ενδεχόμενους κινδύνους όπως ο “ψηφιακός” αποκλεισμός στρωμάτων του πληθυσμού και μείωσης των θέσεων εργασίας λόγω μεταβολής αντικειμένων και διαδικασιών. Οι νέες συνθήκες απαιτούν ιδιαίτερες δεξιότητες και είναι ρόλος της οργανωμένης πολιτείας να διασφαλίσει την ομαλή μετάβαση από το σημερινό μοντέλο οργάνωσης σε ένα νέο, πιο σύγχρονο και ταυτόχρονα πιο απαιτητικό.

Ο ΣΥΡΙΖΑ – Προοδευτική Συμμαχία θεωρεί ότι η αξιοποίηση των πόρων του Ταμείου Ανάκαμψης για την ψηφιακή μετάβαση πρέπει να έχει ως βασικές κατευθύνσεις αφενός την προώθηση και υλοποίηση μιας συνολικής εθνικής ψηφιακής στρατηγικής για την ανάδειξη και αξιοποίηση των αναπτυξιακών ευκαιριών της οικονομίας και αφετέρου την προώθηση της κοινωνικής συνοχής και την προστασία των ευάλωτων στρωμάτων του πληθυσμού από κάθε είδους ψηφιακό αποκλεισμό.

Η εθνική ψηφιακή στρατηγική περιλαμβάνει τους εξής βασικούς άξονες:

- τη δημιουργία των κατάλληλων δικτυακών υποδομών για την πανελλαδική κάλυψη σε τηλεπικοινωνίες (υψηλές ταχύτητες) και ενέργεια (κατανάλωση και παραγωγή ρεύματος).
- τον ψηφιακό μετασχηματισμό της δημόσιας διοίκησης και των βασικών κρατικών δομών (εξυπηρέτηση πολιτών και επιχειρήσεων, παιδεία, υγεία, μητρώα κ.α.).
- την παροχή ενός συνεκτικού πλέγματος κινήτρων για μετάβαση της επιχειρηματικότητας στην ψηφιακή εποχή και την ενίσχυση κλάδων σε τομείς με διεθνή εμπορευσιμότητα και δυνητικά συγκριτικά πλεονεκτήματα.
- την ενίσχυση των ψηφιακών δεξιοτήτων της ελληνικής κοινωνίας και αποφυγής των αποκλεισμών.

Ιδιαίτερη έμφαση πρέπει να δοθεί στον ψηφιακό μετασχηματισμό των μικρομεσαίων επιχειρήσεων, καθώς ενώ συμμετέχουν σημαντικά στην διαμόρφωση του εθνικού προϊόντος και κυρίως στην συνολική απασχόληση, παρατηρείται η διαχρονική υστέρηση τους στην ενσωμάτωση των νέων τεχνολογιών με αποτέλεσμα να καθίστανται λιγότερο παραγωγικές και ευέλικτες στις συνθήκες του παγκοσμιοποιημένου ανταγωνισμού. Η πολιτεία από την πλευρά της οφείλει να δημιουργήσει κατάλληλες προϋποθέσεις και κίνητρα προκειμένου οι ελληνικές επιχειρήσεις με τη συμβολή της ερευνητικής και ακαδημαϊκής κοινότητας, να αυξήσουν το μέγεθος τους και να παράξουν προϊόντα και υπηρεσίες υψηλής προστιθέμενης αξίας. Αυξημένα μέριμνα πρέπει να υπάρξει στη παρότρυνση μέσω κινήτρων του δυναμικού τμήματος των ελληνικών επιχειρήσεων για δημιουργία αξίας (προϊόντων, υπηρεσιών και εφαρμογών) εντός του φάσματος των νέων ψηφιακών τεχνολογιών (big data, internet of things, Virtual & Augmented Reality κλπ).

Σε κοινωνικό επίπεδο πρέπει να δοθεί μέριμνα στη διάχυση του οφέλους από την ψηφιακή μετάβαση στο σύνολο των πολιτών με οριζόντια έργα και δημόσιες παρεμβάσεις που αφενός θα εξασφαλίζουν την προσβασιμότητα και αφετέρου θα προσφέρουν ουσιαστική στήριξη στους εργαζόμενους, στις νεότερες γενιές και τις ομάδες του πληθυσμού που αντιμετωπίζουν εμπόδια ομαλής ένταξης στις νέες ψηφιακές συνθήκες.

Η ενίσχυση της αποδοτικότητας του κράτους με την υλοποίηση ψηφιακών υπηρεσιών και την επίτευξη της διαλειτουργικότητας των ανωτέρω, μπορεί να λειτουργήσει ευεργετικά στην βελτίωση της σχέσης κράτους πολίτη. Η αλλαγή της αντίληψης του πολίτη για το ρόλο του κράτους στην καθημερινότητά του, δύναται να λειτουργήσει ευεργετικά σε μια σειρά από άξονες, μεταξύ των οποίων και της κουλτούρας πληρωμών των φορολογικών υποχρεώσεων πολιτών και επιχειρήσεων. Το παραπάνω είναι ένα ζήτημα που απασχολεί διαχρονικά, και ταλαιπώρησε ιδιαίτερα τη χώρα μας τα χρόνια της κρίσης. Η εμπέδωση μιας αίσθησης ανταποδοτικότητας των φορολογικών βαρών μέσω της δημιουργίας ενός κρατικού μηχανισμού φιλικού προς τον πολίτη, αποτελεσματικό και φειδωλό στη χρήση πόρων μπορεί να έχει ευρύτερα θετικά αποτελέσματα από την καθαυτή καλύτερευση του τρόπου συνδιαλλαγής πολιτών και επιχειρήσεων με τις Δημόσιες υπηρεσίες και επιχειρήσεις.

Συνεπώς η επιλογή μέτρων για την αξιοποίηση των πόρων του Ταμείου Ανάκαμψης στηρίζεται σε πέντε προτεραιότητες:

- ψηφιακός μετασχηματισμός της δημόσιας διοίκησης με στόχο την εξυπηρέτηση πολιτών και επιχειρήσεων
- ενεργοποίηση όλων των δυνατοτήτων της ψηφιακής τεχνολογίας για την ανάπτυξη των ΜμΕ σε όλους τους τομείς με ειδική μέριμνα για την αγροτική ανάπτυξη, τις παραγωγικές δραστηριότητες, τη διαχείριση περιβάλλοντος και πολιτισμού/δημιουργικής οικονομίας.
- αξιοποίηση της νεανικής και μικρομεσαίας επιχειρηματικότητας για τη δημιουργία ισχυρής εγχώριας δραστηριότητας στις νέες τεχνολογίες.
- διασφάλιση των ατομικών δικαιωμάτων και της πλήρους διαφάνειας στην κατασκευή και χρήση ψηφιακών δεδομένων.
- δημιουργία ίσων ευκαιριών και καταπολέμηση των ψηφιακών αποκλεισμών που πλήττουν ιδίως τις ευάλωτες κοινωνικές ομάδες.

Η πρόταση της κυβέρνησης για το Ταμείο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας ενώ προωθεί μια σειρά απαραίτητων έργων και μεταρρυθμίσεων δεν δίνει την απαραίτητη βαρύτητα στην δημιουργία εγχώριας προστιθέμενης αξίας και στην ενίσχυση της μικρομεσαίας επιχειρηματικότητας καθώς όπως προκύπτει από την λίστα των επιλεγμένων projects ευνοημένες θα είναι κυρίως οι μεγαλύτερες επιχειρήσεις.

Προτάσεις για την αξιοποίηση των πόρων του Ταμείου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας:

Άξονας 1: Δράσεις Ενίσχυσης των ψηφιακών υποδομών

Μεταρρυθμίσεις:

- Θέσπιση νομοθετικού πλαισίου για τις υποδομές σε ευρυζωνικά δίκτυα (5G, οπτικές ίνες και υποθαλάσσια καλώδια).
- Εκσυγχρονισμός του θεσμικού πλαισίου για τις κεραίες της κινητής τηλεφωνίας με ενσωμάτωση των νέων δεδομένων που προκαλούν οι τεχνολογικές εξελίξεις (5G).

Επενδύσεις - Έργα:

- Επέκταση του δικτύου οπτικών ινών σε νησιά και λοιπές απομακρυσμένες περιοχές ώστε να καλυφθεί το 100% της ελληνικής επικράτειας. Τα απαιτούμενα έργα θα υλοποιηθούν με σύμπραξη του δημόσιου και ιδιωτικού τομέα.
- Μετάβαση στα ασύρματα δίκτυα πέμπτης γενιάς (5G), με το μεγαλύτερο μέρος των επενδύσεων να πραγματοποιείται από τον ιδιωτικό τομέα. Η δημόσια χρηματοδότηση θα κατευθυνθεί σε επιλεκτικές παρεμβάσεις για επέκταση του ασύρματου δικτύου 5G στους βασικούς ευρωπαϊκούς μεταφορικούς διαδρόμους (στο διευρωπαϊκό δίκτυο μεταφορών της χώρας), αλλά και την κάλυψη του “χρηματοδοτικού κενού” στις περιοχές που δεν παρουσιάζουν εμπορικό ενδιαφέρον προκειμένου να επιτευχθεί η Πανελλαδική κάλυψη και να στηριχθούν οι μεταφορές.
- Επιδότηση υποδομών οπτικών ινών σε κτίρια (κατοικίες ή επαγγελματικά κτίρια) με στόχο την ενίσχυση της ζήτησης και την επιτάχυνση των αντίστοιχων ιδιωτικών επενδύσεων (Fiber to the Home, Fiber to the Business).
- Ανάπτυξη δικτύου μικροδορυφόρων που θα συνεισφέρουν στην ανάπτυξη κρίσιμων κλάδων της ελληνικής οικονομίας (ναυτιλία, αγροτική οικονομία κ.α.).

Άξονας 2: Δράσεις ψηφιακού μετασχηματισμού της Δημόσιας Διοίκησης

Μεταρρυθμίσεις:

- Πρόγραμμα απλοποίησης διοικητικών διαδικασιών και παράλληλης ψηφιοποίησης σε όλο το φάσμα της δημόσιας διοίκησης (ΑΑΔΕ, ΕΦΚΑ, δικαιοσύνη, υγεία, παιδεία κ.α.). Σκοπός είναι η καταγραφή των διαδικασιών, η εφαρμογή σύγχρονων μεθόδων απλοποίησης τους (μείωση ενδιάμεσων βημάτων, κατάργηση επικαλύψεων αρμοδιοτήτων) και η διαχείριση δεδομένων με βασικό στόχο τη βελτίωση του επιπέδου εξυπηρέτησης των πολιτών και των επιχειρήσεων. Παράλληλα οι νέες απλουστευμένες διαδικασίες θα ψηφιοποιούνται αποσκοπώντας στην εξασφάλιση ακόμα μεγαλύτερου επιπέδου αποτελεσματικότητας.
- Δημιουργία Κεντρικής Υπηρεσίας Κανονιστικής Συμμόρφωσης (Compliance) του Ελληνικού Δημοσίου, η οποία θα έχει υπό την εποπτεία της όλες τις επί μέρους Διευθύνσεις Κανονιστικής Συμμόρφωσης, με σκοπό τη διαρκή αναθεώρηση και αναβάθμιση των διαδικασιών επί τη βάση ευρημάτων, παραπόνων και παρατηρούμενων δυσλειτουργιών.
- Ενίσχυση της κυβερνοασφάλειας για την προστασία των προσωπικών δεδομένων, των πληροφοριών και των συστημάτων για όλο το φάσμα των ψηφιακών υπηρεσιών.

Επενδύσεις - Έργα:

- Ψηφιοποίηση αρχείων και διαδικασιών σε σημαντικούς τομείς της δημόσιας διοίκησης με έμφαση σε δικαιοσύνη, πολεοδομία, κτηματολόγιο, ΕΦΚΑ, ΑΑΔΕ, ΟΑΕΔ κ.α., αποσκοπώντας αφενός την καλύτερη οργάνωση των αντίστοιχων υπηρεσιών και την εξοικονόμηση πόρων και αφενός στην βελτιστοποίηση της σχέσης κράτους – πολίτη και την εκμετάλλευση των παραγωγικών δυνατοτήτων και προοπτικών της ελληνικής οικονομίας. Σε όρους οργάνωσης η ψηφιακή αναβάθμιση/μετάβαση της κάθε υπηρεσίας θα αποτελέσει ξεχωριστό επιμέρους έργο με χρονοδιαγράμματα, πόρους, στόχους, διαλειτουργικότητα με τα υπόλοιπα συστήματα/αναβαθμίσεις κλπ.

- Δημιουργία ενιαίας βάσης δεδομένων “Διαδικασιών” και εγκατάσταση συστημάτων διαχείρισης διαδικασιών - Business Process Management Tools (BPM), με σκοπό τη συστηματική προσέγγιση της βελτιστοποίησης και αναβάθμισης των διαδικασιών Δημοσίων Υπηρεσιών και Επιχειρήσεων του στενού και ευρύτερου Δημοσίου Τομέα.
- Ψηφιακός μετασχηματισμός των ΚΕΠ με στόχο την ψηφιοποίηση του συνόλου των υπηρεσιών προς τους πολίτες και επιχειρήσεις και την εξ’ αποστάσεως εξυπηρέτηση χωρίς τη μεσολάβηση υπαλλήλων, με εξαίρεση τα ΑΜΕΑ και τους συνταξιούχους.
- Αναβάθμιση δικτύου τηλεϊατρικής – διασύνδεση Νοσοκομείων και Πρωτοβάθμιων δομών Υγείας, αναβάθμιση του Εθνικού Δικτύου Τηλεϊατρικής (ΕΔιΤ), διασύνδεση νησιών και απομακρυσμένων περιοχών με αποκλειστικές γραμμές, υψηλής ταχύτητας και χωρητικότητας.
- Επέκταση χωρητικότητας και αναβάθμιση του G-Cloud. Αποθήκευση στο Δημόσιο Cloud όλων των επί μέρους ψηφιοποιούμενων αρχείων των φορέων του Δημοσίου (Ψηφιοποίηση αρχείων με μια ενιαία κεντρική προδιαγραφή). Σκοπός των παραπάνω είναι η δημιουργία μιας ενιαίας βάσης δεδομένων, με την οποία το σύνολο των φορέων θα συνδέεται μέσω web εφαρμογών και θα μπορεί να δει μέρος ή το σύνολο των πληροφοριών για έναν πολίτη ή μια επιχείρηση, ανάλογα φυσικά με τα δικαιώματα πρόσβασης του κάθε φορέα, με σκοπό την προστασία προσωπικών δεδομένων. Απαραίτητη προϋπόθεση αποτελεί η ενοποίηση των αριθμών ταυτοποίησης πολιτών και επιχειρήσεων (ΑΦΜ, ΑΜΚΑ, ΑΔΤ κοκ).
- Πρόγραμμα ενίσχυσης πρωτοβουλιών για τη δημιουργία Δικτύου Έξυπνων Πόλεων (Smart Cities) σε συνεργασία με τους Δήμους όλης της χώρας. Στόχος είναι η εγκατάσταση του απαραίτητου εξοπλισμού (αισθητήρες, κεραίες κ.α.) και η υλοποίηση συστημάτων που βοηθούν την επικοινωνία του δήμου με τους πολίτες και τις επιχειρήσεις. Μεταξύ άλλων οι εφαρμογές των έξυπνων πόλεων υποστηρίζουν τους δήμους σε βασικές διοικητικές και οικονομικές τους λειτουργίες, στη διαχείριση του στόλου των οχημάτων τους (Μέσα Μαζικής Μεταφοράς, Μέσα Συλλογής Απορριμμάτων κλπ), στις θέσεις στάθμευσης, στη διαχείριση λειτουργιών όπως η ύδρευση και η άρδευση, ο δημόσιος φωτισμός κλπ.
- Επέκταση της τηλεματικής και του ηλεκτρονικού εισιτηρίου και ενσωμάτωση νέων μεθόδων συναλλαγών όπως κινητά τηλέφωνα και χρεωστικές/πιστωτικές κάρτες, μέσω της τεχνολογικής αναβάθμισης των υποδομών των μέσων μεταφορών, των αρχαιολογικών χώρων, των μουσείων, των θεάτρων κ.α.

Άξονας 3: Ψηφιακή μετάβαση επιχειρήσεων και εργαζόμενων

Μεταρρυθμίσεις:

- Δημιουργία κλαδικών ταμείων (χρηματοδοτικών εργαλείων) στα πρότυπα του EquiFund από την Αναπτυξιακή Τράπεζα. Τα ειδικά ταμεία θα διοχετεύουν πόρους σε επενδύσεις στους τομείς νέων τεχνολογιών (big data, artificial intelligence, internet of things) όσο και στους τομείς που άπτονται της ψηφιοποίησης του Κράτους. Στόχος είναι η ενίσχυση του ελληνικού οικοσυστήματος προκειμένου να επιτευχθεί η μέγιστη δυνατή διείσδυση τοπικών εταιριών στα έργα μετασχηματισμού του Κράτους.
- Δημιουργία Εθνικού Μητρώου ΜμΕ Τεχνολογίας και Πληροφορικής με σκοπό οι εταιρίες που θα ενταχθούν να αποτελέσουν προεγκεκριμένους

προμηθευτές του Δημοσίου, ακολουθώντας τους κανόνες του νόμου για τις Δημόσιες Συμβάσεις.

- Τροποποίηση των ρυθμιστικών κανόνων ώστε να δημιουργηθεί το πλαίσιο και οι δικλίδες ασφαλείας, για τον ανοικτό διαμοιρασμό δεδομένων από το σύνολο του δημοσίου τομέα και οι προϋποθέσεις αξιοποίησης των δημόσιων δεδομένων.
- Δημιουργία ολοκληρωμένου ρυθμιστικού πλαισίου για νέες τεχνολογίες, όπως είναι η τεχνητή νοημοσύνη και η βιοτεχνολογία, όπου εγείρονται ζητήματα διανοητικής ιδιοκτησίας και ηθικής.

Επενδύσεις - Έργα:

- Συνδυασμός σταθερών φορολογικών κινήτρων και χρηματοδοτικών εργαλείων στις ΜμΕ για υλοποίηση επενδύσεων στον ψηφιακό τομέα. Οι επενδύσεις αυτές θα κατευθυνθούν σε:
  - ✓ Ενσωμάτωση ψηφιακών λογιστικών συστημάτων και συστημάτων αποθεμάτων
  - ✓ Εγκατάσταση εφαρμογών για ψηφιοποίηση λειτουργιών (ανάλογα με τον κλάδο)
  - ✓ Απόκτηση πιστοποιήσεων (τύπου ISO)
  - ✓ Επιδότηση διαδικτυακής παρουσίας επιχειρήσεων (website | eshop)
- Δημιουργία κεντρικής πλατφόρμας ψηφιακής αναβάθμισης ΜμΕ υπό τη διαχείριση της Κεντρικής Ένωσης Επιμελητηρίων σε συνεργασία με το Enterprise Greece. Αφορά πολύ μικρές και μικρές εμπορικές και τουριστικές επιχειρήσεις στις οποίες παρέχεται χρηματοδότηση (άμεση ή έμμεση) για χρήση των υπηρεσιών και εργαλείων της ανωτέρω 1^{ης} μεταρρύθμισης με στόχο την μείωση του κόστους και την απλοποίηση της διαδικασίας ένταξης των επιχειρήσεων στο νέο ψηφιακό περιβάλλον.
- Ενίσχυση των μικρομεσαίων τουριστικών επιχειρήσεων για την παραγωγή σύγχρονου οπτικοακουστικού περιεχόμενου για την προώθηση του τουριστικού προϊόντος και προβολή του υλικού σε διεθνείς τουριστικές πλατφόρμες.
- Στήριξη των μεσαίων, μικρών και πολύ μικρών επιχειρήσεων του Πολιτισμού για το πέρασμά τους στη νέα ψηφιακή εποχή (πχ ανάπτυξη ψηφιακών υποδομών και υπηρεσιών των βιβλιοπωλείων).

Άξονας 4: Ενίσχυση ψηφιακών δεξιοτήτων της κοινωνίας και αποφυγής του κινδύνου αποκλεισμού

Μεταρρυθμίσεις:

- Αύξηση του αριθμού των εισακτέων στα πανεπιστημιακά τμήματα που συσχετίζονται με τις νέες τεχνολογίες και την εθνική στρατηγική του ψηφιακού μετασχηματισμού.
- Αναβάθμιση του προγράμματος σπουδών σε όλες τις βαθμίδες εκπαίδευσης με έμφαση στα μαθήματα προγραμματισμού και πληροφορικής, σχεδιασμού και δημιουργίας εφαρμογών και συστημάτων, διαχείριση καινοτομίας.
- Δημιουργία Σχολών Ανώτατης Εκπαίδευσης αποκλειστικά για εργαζομένους και ανέργους, στα πρότυπα του Πανεπιστημίου του Λονδίνου. Τα τμήματα θα λειτουργούν με τη συνεργασία ΑΕΙ και ΟΑΕΔ.

Επενδύσεις – έργα:

- Ειδικά προγράμματα κατάρτισης/επανακατάρτισης των εργαζομένων του ιδιωτικού τομέα, των αυτοαπασχολούμενων και των ανέργων για αναβάθμιση των ψηφιακών δεξιοτήτων. Την ευθύνη του εκπαιδευτικού υλικού και της εκπαιδευτικής διαδικασίας αναλαμβάνουν Δημόσια Πανεπιστήμια σε συνεργασία με τον ΟΑΕΔ και τις Επαγγελματικές Ενώσεις των ΜμΕ.
- Ειδικά προγράμματα κατάρτισης και αναβάθμισης ψηφιακών δεξιοτήτων για τα στελέχη της δημόσιας διοίκησης και των ΟΤΑ σε συνεργασία με τα Ανώτατα Εκπαιδευτικά Ιδρύματα.
- Ειδικά σεμινάρια επιμόρφωσης και εξοικείωσης για την χρήση του διαδικτύου για συνταξιούχους και πολίτες των μεγαλύτερων ηλικιών σε συνεργασία με την τοπική αυτοδιοίκηση και την συμβολή των ελληνικών πανεπιστημίων.
- Εξασφάλιση πρόσβασης στο διαδίκτυο και στις διαδικασίες τηλεεκπαίδευσης και τηλεκατάρτισης στις ευπαθείς κοινωνικές (πχ. δικαιούχοι ΚΕΑ) ομάδες ιδιαίτερα στις οικογένειες χαμηλού εισοδήματος με παιδιά σχολικής ηλικίας, στους άνεργους και στα άτομα που χρήζουν ειδικής φροντίδας και παρακολούθησης. Η παρέμβαση συμπεριλαμβάνει την πλήρη επιδότηση του απαραίτητου εξοπλισμού και διασφάλιση δωρεάν σταθερής ή/και ασύρματης σύνδεσης στο διαδίκτυο.

Κοινωνική Συνοχή και Ανθεκτικότητα

Η πανδημία απέδειξε τη μεγάλη ανάγκη ενός ισχυρού δημόσιου κοινωνικού κράτους που είχε αποδυναμωθεί από τις νεοφιλελεύθερες πολιτικές υπέρ ιδιωτικών συμφερόντων. Το δημόσιο σύστημα υγείας και η κοινωνική φροντίδα που παρέχεται από την πρόνοια αναδείχτηκαν σε ασπίδες προστασίας και ασφάλειας των πολιτών.

Για να καταφέρει η ελληνική οικονομία να συμμετέχει σε μια διαδικασία επαναφοράς και προσανατολισμού προς ένα πιο βιώσιμο και δίκαιο μοντέλο ανάπτυξης θα πρέπει να υλοποιήσει στο πλαίσιο του Ταμείου Ανάκαμψης ένα **σχέδιο μείωσης των ανισοτήτων** και επομένως της ανασφάλειας που θα αποτυπωθεί στην ενίσχυση των δημόσιων επενδύσεων, στην ενίσχυση των δαπανών για την υγεία και την παιδεία και την ενδυνάμωση του προνοιακού κράτους.

Οι επενδύσεις στους παραπάνω τομείς έχουν:

- έντονα αναπτυξιακά οφέλη με εξαιρετικά σημαντικές αποδόσεις στο μέλλον
- μειώνουν τις κοινωνικές ανισότητες παρέχοντας ασφάλεια στους πολίτες με έμφαση στους νέους και τις γυναίκες
- δημιουργούν το έδαφος για προσωπική και οικογενειακή εξέλιξη
- καλλιεργούν τη δημοκρατική συνείδηση και την κουλτούρα μιας συμπεριληπτικής κοινωνίας χωρίς αποκλεισμούς.

ΥΓΕΙΑ

Η πανδημία ανέδειξε την κρισιμότητα και την αναγκαιότητα μιας μεγάλης παρέμβασης με στόχο ένα νέο Δημόσιο Σύστημα Υγείας. Στον πυρήνα του νέου συστήματος βρίσκονται η καθολική και ισότιμη πρόσβαση των πολιτών, η ποιοτική φροντίδα, η ανάπτυξη νέων αποτελεσματικών υπηρεσιών που ανταποκρίνονται στις αναδυόμενες υγειονομικές ανάγκες και στο αίτημα της «θωράκισης» των Υπηρεσιών Δημόσιας Υγείας της χώρας.

Κρίσιμη προϋπόθεση είναι η δραστική αύξηση των δημόσιων δαπανών υγείας ως ποσοστό του ΑΕΠ (συγκλίνοντας με τον ευρωπαϊκό Μ.Ο. που είναι 7%). Αυτό συνεπάγεται πρωτίστως 15.000 νέες προσλήψεις μόνιμου προσωπικού, αναβάθμιση των υποδομών και του εξοπλισμού των μονάδων υγείας, αναμόρφωση του μισθολογίου των γιατρών και των υπόλοιπων εργαζομένων του ΕΣΥ, ειδικά κίνητρα για τις άγονες και νησιωτικές περιοχές, την αντιστροφή του brain drain των νέων επιστημόνων και τη διασφάλιση της εργασιακής προοπτικής των σημερινών συμβασιούχων.

Το σχέδιο του ΣΥΡΙΖΑ – Προοδευτική Συμμαχία για την αξιοποίηση των πόρων του Ταμείου Ανάκαμψης στον τομέα της Υγείας ακολουθεί 3 άξονες:

Άξονας 1: Αναβάθμιση της πρωτοβάθμιας υγείας - Ανάπτυξη νέων υπηρεσιών του ΕΣΥ – αναδιοργάνωση και βελτιστοποίηση των Υπηρεσιών Δημόσιας Υγείας

Μεταρρυθμίσεις:

- Ολοκλήρωση της μεταρρύθμισης στην Πρωτοβάθμια Φροντίδα Υγείας και του θεσμού του οικογενειακού γιατρού, με δίκτυο 380 Τοπικών Μονάδων Υγείας (TOMY). Ανάπτυξη πολυδύναμων Κέντρων Υγείας Αστικού Τύπου 24ωρης λειτουργίας στα μεγάλα αστικά κέντρα.
- Δίκτυο ολοκληρωμένης υγειονομικής και ψυχοκοινωνικής φροντίδας στην κοινότητα από τις δομές ΠΦΥ (Κέντρα Υγείας και TOMY) σε συνέργεια με τις Κινητές Ομάδες Υγείας (KOMY), και τις δομές κοινωνικής πρόνοιας των δήμων (Βοήθεια στο Σπίτι, Κέντρα Κοινότητας, ΚΑΠΗ, ΚΗΦΗ, ΚΔΗΦΑμεΑ, ΚΔΑΠΑμεΑ κλπ.). Κάλυψη των

νέων αναγκών που δημιουργεί η πολλαπλή (υγειονομική-οικονομική-κοινωνική) κρίση.

- Κινητές Μονάδες Υγείας για υπηρεσίες ΠΦΥ με έμφαση σε αγροτικές και ημιαστικές περιοχές για ολοκληρωμένη υγειονομική φροντίδα πολιτών που έχουν χρόνια προβλήματα υγείας και δυσκολία πρόσβασης στις δημόσιες δομές υγείας
- Αναβάθμιση της δημόσιας οδοντιατρικής φροντίδας με έμφαση στον παιδικό πληθυσμό Καθιέρωση του «οικογενειακού οδοντιάτρου» και του «οδοντιάτρου υπηρεσίας υπαίθρου» στα Κέντρα Υγείας όλης της χώρας.
- Ανάπτυξη δημόσιων υπηρεσιών Αποθεραπείας και Αποκατάστασης σε συνέργεια με τις υπηρεσίες κοινωνικής πρόνοιας στους δήμους και τις περιφέρειες
- Σχολική και προσχολική υγεία με προσλήψεις σχολικών νοσηλευτών σε όλα τα σχολικά συγκροτήματα της χώρας, με προτεραιότητα σε εκείνα που φιλοξενούν ανάπηρους μαθητές και τις δομές ειδικής αγωγής
- Γηριατρική και ανακουφιστική φροντίδα και φροντίδα σε άτομα με άνοια και Alzheimer με εκτεταμένο δίκτυο κινητών μονάδων στους δήμους και τις Περιφέρειες
- Ανάπτυξη διευρυμένου δικτύου κοινοτικών υπηρεσιών Ψυχικής Υγείας και Δημόσιες Πολιτικές για την αντιμετώπιση των εξαρτήσεων – ενίσχυση μορφών κοινωνικής και αλληλέγγυας οικονομίας (ΚΟΙΣΠΕ, ΚΟΙΝΣΕΠ) για την κοινωνική επανένταξη των ατόμων με προβλήματα ψυχικής υγείας και εξαρτήσεων
- Αναδιοργάνωση και βελτιστοποίηση των Υπηρεσιών Δημόσιας Υγείας. Συγκρότηση σύγχρονου και αποτελεσματικού μηχανισμού επιδημιολογικής επιτήρησης των μεταδοτικών νοσημάτων, αποκέντρωση και περιφερειακή ανάπτυξη των υπηρεσιών του ΕΟΔΥ, ενίσχυση των Περιφερειακών Εργαστηρίων Δημόσιας Υγείας
- Δημιουργία Οργανισμού Αξιολόγησης Ιατρικής Τεχνολογίας (ΗΤΑ) για την αξιολόγηση των νέων φαρμάκων, εμβολίων, ιατροτεχνολογικών προϊόντων και των σύγχρονων διαγνωστικών και θεραπευτικών πράξεων
- Ολιστική αντιμετώπιση του καρκίνου (πρόληψη, έγκαιρη διάγνωση, θεραπεία, πρόσβαση στην Ιατρική Ακριβείας, φροντίδα τελικού σταδίου), μέσω του Εθνικού Ινστιτούτου Νεοπλασιών (ΕΙΝΕ)
- Δημόσιες υπηρεσίες αναπαραγωγικής υγείας και υποβοηθούμενης αναπαραγωγής, πολιτικές ενίσχυσης του φυσιολογικού τοκετού και του μητρικού θηλασμού

Επενδύσεις – Έργα

- Κατασκευή νέων νοσοκομείων (Αττική και Περιφέρεια)
- Ανανέωση του ιατροτεχνολογικού εξοπλισμού των νοσοκομείων, ΚΥ, ΚΕΦΙΑΠ, Δομών Ψυχικής Υγείας και λοιπών δημόσιων δομών υγείας.
- Προμήθεια πλωτών ασθενοφόρων για την κάλυψη των αναγκών των νησιωτικών περιοχών
- Εξοπλισμός όλων των Κέντρων Υγείας για άμεση παρέμβαση σε έκτακτα περιστατικά.

Άξονας 2: Περιβαλλοντικό Αποτύπωμα του Τομέα Υγείας

Επενδύσεις – Έργα

- Εξοικονόμηση ενέργειας και αξιοποίηση ανανεώσιμων πηγών ενέργειας στις κτιριακές υποδομές
- Ανανέωση του στόλου του ΕΚΑΒ με ασθενοφόρα χαμηλών ρύπων και προμήθεια «πράσινων» οχημάτων για όλες τις κινητές μονάδες εξωνοσοκομειακής παρέμβασης
- Πρόγραμμα διαχείρισης αποβλήτων που παράγονται στις δομές υγείας (νοσοκομειακών, υπολειμμάτων τροφών, απόβλητα διαχείρισης κορωνοϊού κλπ)

Άξονας 3: Ψηφιακός Μετασχηματισμός του Τομέα Υγείας

Μεταρρυθμίσεις

- Καθολική εφαρμογή του Ατομικού Ηλεκτρονικού Φακέλου Υγείας (ΑΗΦΥ), σε διασύνδεση με το Σύστημα Ηλεκτρονικής Συνταγογράφησης και τα Μητρώα Ασθενών
- Ολοκληρωμένη διασύνδεση των πληροφοριακών συστημάτων ανάμεσα στα διαφορετικά επίπεδα και δομές του συστήματος υγείας προς ανταλλαγή πληροφοριών και πρωτοκόλλων

Επενδύσεις – Έργα

- Χρήση των νέων ψηφιακών τεχνολογιών στις ιατρικές πράξεις (ρομποτική, 5G)
- Πρόγραμμα εφαρμογής της τηλεϊατρικής

ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΠΡΟΝΟΙΑ - ΑΛΛΗΛΕΓΓΥΗ

Ο ΣΥΡΙΖΑ-ΠΣ εγγυάται την καθολική φροντίδα και την αξιοπρεπή διαβίωση των πολιτών σε κάθε φάση της ζωής τους, ειδικά σε περιόδους με αυξημένες ανάγκες λόγω φτώχειας, αναπηρίας, ανηλικότητας, γήρανης και κλιματικών και πανδημικών κρίσεων οι οποίες δημιουργούν συνθήκες ανισότητας.

Η πανδημία απέδειξε ότι το ισχυρό προνοιακό κράτος είναι αναγκαίο για την κοινωνική πλειοψηφία και όχι μόνο για την ακραία φτώχεια. Οι δαπάνες της πρόνοιας είναι αναπτυξιακές και αφορούν τομείς έντασης εργασίας. Σήμερα είναι 2% του ΑΕΠ. Οφείλουν να συγκλίνουν στον Μ.Ο. της ΕΕ, 4,1% την επόμενη τριετία.

Οι πολιτικές της κοινωνικής πρόνοιας περιλαμβάνουν παροχές και υπηρεσίες στην κοινότητα οι οποίες δρουν αλληλοσυμπληρούμενες με τις υπηρεσίες υγείας, παρέχοντας ολιστική φροντίδα στον πολίτη. Για αυτό απαιτείται η δημιουργία ενός **Δημόσιου Βραχίονα Κοινωνικής Αλληλεγγύης** που θα συντονίζει και θα ελέγχει ψηφιακά τις δράσεις του κράτους και των εποπτευομένων του φορέων με εκείνες της Τοπικής Αυτοδιοίκησης α' και β' βαθμού.

Αυτός ο Δημόσιος Βραχίονας θα διασυνδέει τα πληροφοριακά συστήματα **των φορέων παροχής υπηρεσιών υγείας και πρόνοιας του δημόσιου και ιδιωτικού** μέσω της ψηφιακής πλατφόρμας του Εθνικού Μηχανισμού.

Το Σχέδιο του ΣΥΡΙΖΑ – Προοδευτική Συμμαχία θα χρηματοδοτήσει μεταρρυθμίσεις και επενδύσεις των παρακάτω Αξόνων:

Άξονας 1: Αξιοπρεπής διαβίωση και κατοικία

Μεταρρυθμίσεις

- Νέο Κοινωνικό Εισόδημα: Παρέχεται σε νοικοκυριά των οποίων το επίπεδο αξιοπρεπούς διαβίωσης τίθεται σε κίνδυνο. Είναι εξέλιξη του Εισοδήματος Έκτακτης

Ανάγκης και συνδυάζεται με την πρόσβαση σε βασικά αγαθά (στέγη, ρεύμα, νερό, internet) και την προώθηση στην αγορά εργασίας. Χορηγείται ανεξάρτητα από εισοδηματικά κριτήρια του προηγούμενου φορολογικού έτους. Δεν αφορά μόνον τους ακραία φτωχούς, όπως το Ελάχιστο Εγγυημένο Εισόδημα.

Επενδύσεις – Έργα

- Πρόγραμμα εκσυγχρονισμού και αναβάθμισης οικιστικού αποθέματος σε υποβαθμισμένες αστικές περιοχές με ολοκληρωμένα προγράμματα συνδρομής στους κατοίκους
- Πρόγραμμα δημιουργίας νέων δομών άμεσης προσωρινής στέγασης (για αστέγους, άτομα και οικογένειες, κακοποιημένες γυναίκες και παιδιά, θύματα εμπορίας ανθρώπων κλπ).

Άξονας 2: Σύστημα Υποστήριξης Παιδιού – Νέων – Γυναικών – Ηλικιωμένων – ΑΜΕΑ

Μεταρρυθμίσεις

- Καθολικό σύστημα υποστήριξης του παιδιού και κάθε εργαζόμενης και άνεργης μητέρας από τη γέννηση του παιδιού μέχρι την ενηλικίωσή του με στόχο την αντιμετώπιση του δημογραφικού προβλήματος
  - ✓ Νέες παροχές ανατροφής παιδιών προσχολικής ηλικίας (0-4 ετών)
  - ✓ Διεύρυνση παροχών για παιδιά σχολικής ηλικίας με σχολικά γεύματα και δωρεάν voucher για εκτός σχολείου αθλητικές και πολιτιστικές δραστηριότητες των παιδιών
  - ✓ Πλήρης κάλυψη, με Βρεφονηπιακούς Σταθμούς, ΚΔΑΠ και ΚΔΑΠμεΑ των παιδιών υποχρεωτικής εκπαίδευσης.
- Ηλεκτρονικό πάσο αναπήρου συνδεδεμένου με τον ηλεκτρονικό του φάκελο, για άμεση πρόσβαση σε μεγάλο εύρος υπηρεσιών και παροχών
- Υπηρεσία εντοπισμού και τηλεϊδοποίησης για τους ηλικιωμένους όπου θα μπορούν να προσφεύγουν όλο το 24ωρο
- «Προσωπικός βοηθός αναπήρου» με στόχο την αξιοπρεπή διαβίωση των αναπήρων

Επενδύσεις – Έργα

- Δημιουργία 380 Κέντρων Στήριξης Παιδιού και Οικογένειας (ΚΕΣΟΙΠ), του σημαντικότερου νέου θεσμού παιδικής προστασίας στην κοινότητα και αντιμετώπισης της ενδοοικογενειακής βίας
- Πιλοτικό πρόγραμμα μετατροπής 20 γειτονιών πόλεων σε προσβάσιμες για όλους
- Δημιουργία Στεγών Υποστηριζόμενης και Ανεξάρτητης Διαβίωσης (ΣΥΔ και ΣΑΔ)
- Δημιουργία 380 Κέντρων Ολοκληρωμένης Φροντίδας Ηλικιωμένων (ΟΦΗΛΙ) σε ισάριθμους δήμους, συνδεδεμένα με τα Κέντρα Κοινότητας που συντονίζουν προνοιακές υπηρεσίες για τους ηλικιωμένους

ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ

Η αναβάθμιση και ο εκσυγχρονισμός των βασικών υποδομών του δημόσιου εκπαιδευτικού συστήματος διαμορφώνει ένα ευνοϊκό δημόσιο χώρο για την ανάπτυξη ενός άλλου κοινωνικού ρόλου της Παιδείας.

Μεταρρυθμίσεις

- «Ψηφιακός μετασχηματισμός της εκπαίδευσης»: Αν και η ψηφιακή εκπαίδευση δεν είναι υποκατάστατο της δια ζώσης εκπαίδευσης, εντούτοις πρέπει να λειτουργήσει συμπληρωματικά: Η μεταρρύθμιση περιλαμβάνει:
  - ✓ Αναμόρφωση και προσαρμογή των προγραμμάτων και του περιεχομένου σπουδών, από το δημοτικό έως το Λύκειο. Δημιουργία ψηφιακών μαθημάτων. Ιδιαίτερη μέριμνα θα δοθεί στην προσαρμογή του περιεχομένου σπουδών στα θέματα της πράσινης και ψηφιακής μετάβασης.
  - ✓ Δημιουργία δημόσιας, δωρεάν και ασφαλούς πλατφόρμας σύγχρονης τηλεεκπαίδευσης με καθολικότητα πρόσβασης.
  - ✓ Αυτονομία Πανεπιστημιακών δικτύων και ψηφιακών υπηρεσιών.
- «Τεχνολογική και Επαγγελματική Εκπαίδευση»: Συνολικός επανασχεδιασμός της δημόσιας επαγγελματικής και τεχνολογικής εκπαίδευσης με στόχο την αναβάθμιση των δεξιοτήτων (Reskill and upskill) στο πλαίσιο της πράσινης μετάβασης και του ψηφιακού μετασχηματισμού της οικονομίας.
- «Εμπλουτισμός Σχολικού Προγράμματος»
  - ✓ Ξένες γλώσσες και σχολικό πρόγραμμα: Με την ολοκλήρωση της 12ετούς εκπαίδευσης παρέχεται κρατικό πιστοποιητικό γλωσσομάθειας.
  - ✓ Ένταξη στην εκπαιδευτική διαδικασία θεμάτων αλλαγής συμπεριφοράς στα πρότυπα παραγωγής και κατανάλωσης με σκοπό την προετοιμασία πολιτών της νέας εποχής (πχ υποχρέωση ανακύκλωσης χαρτιού ανά σχολική δομή, υποδομές “σχολικής” κομποστοποίησης από υπολείμματα τροφών – βιοαποβλήτων κλπ)
- Δημιουργία ειδικών προπαρασκευαστικών τάξεων για τα προσφυγόπαιδα, προγράμματα ελληνομάθειας και εγκοινωνισμού για τον προσφυγικό και μεταναστευτικό πληθυσμό και αναβάθμιση δεξιοτήτων.

Επενδύσεις – Έργα

- Σχολικές Κτιριακές Υποδομές: Η πανδημία ανέδειξε την κτηριακή ανεπάρκεια και ακαταλληλότητα των σχολείων. Στόχος του προγράμματος της αναβάθμισης των σχολικών κτιριακών υποδομών είναι η αύξηση της ανθεκτικότητας του κτιριακού αποθέματος απέναντι σε κάθε κίνδυνο (υγειονομικοί κίνδυνοι, κλιματική αλλαγή, φυσικές καταστροφές, σεισμοί), η ενεργειακή αποδοτικότητα και εξοικονόμηση και η μείωση των μαθητών ανά τάξη. Το Σχέδιο περιλαμβάνει:
  - Πρόγραμμα εκσυγχρονισμού των υφιστάμενων σχολικών κτιρίων ώστε να επιλύονται ταυτόχρονα προβλήματα γήρανσης των κτιριακών υποδομών, με παρεμβάσεις i) βιοκλιματικού εξοπλισμού και ενεργειακής αναβάθμισης, ii) αντισεισμική θωράκιση, iii) δημιουργίας κατάλληλων χώρων οριζόντιων δραστηριοτήτων (αθλητισμός, πολιτισμός, εργαστήρια κλπ).
  - Πρόγραμμα κατασκευής νέων κτιριακών υποδομών (προσχολική αγωγή, πρωτοβάθμια, δευτεροβάθμια εκπαίδευση, ειδική αγωγή).
- Φοιτητικές Εστίες: Πρόγραμμα τριπλασιασμού φοιτητικών Κατοικιών (στόχος 50.000 θέσεις / σημερινή κατάσταση 15.000) στο πρότυπο του σχεδιασμού που είχε ξεκινήσει επί κυβέρνησης ΣΥΡΙΖΑ. Η οργανωμένη δημόσια φοιτητική στέγη σήμερα χαρακτηρίζεται ανεπαρκής. Το 60 – 65% των φοιτητών σπουδάζει σε περιφέρεια άλλη από αυτή της οικογενειακής στέγης ενώ οι διατιθέμενες «κλίνες» δεν είναι παραπάνω από 15.000.
- Ενίσχυση και εκσυγχρονισμός εξοπλισμού όλων των βαθμίδων της εκπαίδευσης : Ψηφιακός, τεχνολογικός εξοπλισμός, υλικοτεχνική υποδομή.
- Εκπαίδευση των εκπαιδευτών της ψηφιακής εκπαίδευσης σε όλες τις βαθμίδες και κατά τη διάρκεια του επαγγελματικού βίου των εκπαιδευτικών.

ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ

Ο Πολιτισμός παγκοσμίως αναγνωρίζεται ως πυλώνας για τη βιώσιμη και χωρίς αποκλεισμούς ανάπτυξη, με τη δημιουργική οικονομία να αποτελεί δυναμικό τομέα με συνεχώς αυξανόμενο μερίδιο στην παγκόσμια οικονομία. Στον πολιτιστικό και δημιουργικό τομέα εργάζεται μεγάλος αριθμός δημιουργών και καλλιτεχνών, αλλά και πάρα πολλοί εργαζόμενοι σε μια ευρεία γκάμα τεχνικών και υποστηρικτικών ειδικοτήτων και επαγγελμάτων, που έχουν πληγεί με τη μέγιστη ένταση και διάρκεια από την πανδημία και χρειάζονται ουσιαστική στήριξη για την επανεκκίνηση και την ανάκαμψη του κλάδου. Παράλληλα, έχουν επιταχυνθεί οι μεγάλες αλλαγές που βρίσκονταν ήδη σε εξέλιξη όσον αφορά τα μέσα παραγωγής και διακίνησης του πολιτιστικού αγαθού, διαμορφώνοντας ένα νέο πολιτισμικό τοπίο με τα ψηφιακά μέσα, το διαδίκτυο και τις παγκόσμιες πλατφόρμες.

Για τον ΣΥΡΙΖΑ-Προοδευτική Συμμαχία ο Πολιτισμός επιτελεί σημαντικό κοινωνικό ρόλο. Απαιτείται μια μεγάλη δημόσια παρέμβαση που θα καταπολεμά τις πολιτισμικές ανισότητες, διασφαλίζοντας την ουσιαστική σχέση του κοινού με το πολιτιστικό γίνεσθαι και την πολιτισμική δημοκρατία. Ταυτόχρονα, χρειάζεται να αναπτυχθεί ένα δυναμικό και πλουραλιστικό πεδίο εγχώριας δημιουργικής οικονομίας που θα αποτελέσει μοχλό για την ανάπτυξη και την εξωστρέφεια της ελληνικής οικονομίας, αλλά και ισχυρό μέσο για την προβολή των δεξιοτήτων, του δημιουργικού ταλέντου και της διεθνούς εικόνας της χώρας. Παράλληλα, πρέπει να διασφαλίζονται αξιοπρεπείς όροι εργασίας και να υπάρχει ένα δίκτυο κοινωνικής προστασίας για τους δημιουργούς, τους καλλιτέχνες και τους εργαζόμενους του Πολιτισμού.

Η ενίσχυση του Πολιτισμού και της δημιουργικής οικονομίας προσφέρει μεγάλη κοινωνική και οικονομική προστιθέμενη αξία. Συμβάλλει σημαντικά στην κοινωνική συνοχή και ανθεκτικότητα, στην ανόρθωση του ηθικού μετά την πανδημία, στη διαμόρφωση ζωντανών κοινοτήτων και μιας ανοιχτής, δημοκρατικής κοινωνίας, ενώ ταυτόχρονα έχει ισχυρή πολλαπλασιαστική επίδραση στην ανάκαμψη της οικονομίας.

Το Σχέδιο του ΣΥΡΙΖΑ – Προοδευτική Συμμαχία για την αξιοποίηση των πόρων του Ταμείου Ανάκαμψης για τον τομέα του Πολιτισμού περιλαμβάνει:

Μεταρρυθμίσεις

- Ολοκληρωμένο Μητρώο δημιουργών, καλλιτεχνών, τεχνικών και γενικά των εργαζομένων του Πολιτισμού
- Συνολική ρύθμιση του εργασιακού πεδίου στον χώρο του Πολιτισμού
- Ρύθμιση και ανάπτυξη της καλλιτεχνικής εκπαίδευσης.
- Ενιαία εθνική στρατηγική για τα οπτικοακουστικά μέσα και τον κινηματογράφο. Στήριξη της εγχώριας κινηματογραφικής παραγωγής, καθώς και της διεθνούς προβολής και διανομής της σε κινηματογραφικές αίθουσες και διαδικτυακές πλατφόρμες. Προσέλκυση διεθνών παραγωγών που θα καταστήσουν τη χώρα διεθνές κέντρο παραγωγής οπτικοακουστικών έργων με όρους δημιουργίας προστιθέμενης αξίας (κίνητρα για κινηματογραφικές/τηλεοπτικές παραγωγές, studio, post production, Film Offices).
- Αναδιοργάνωση της μουσειακής πολιτικής και της διαχείρισης αρχαιολογικών χώρων και μουσείων εντός του υπουργείου Πολιτισμού.

Επενδύσεις – Έργα

- Ταμείο Πολιτιστικής και Δημιουργικής Οικονομίας στην Αναπτυξιακή Τράπεζα για τις μεσαίες μικρές και πολύ μικρές επιχειρήσεις του πολιτιστικού και δημιουργικού τομέα με:
  - ✓ μικροπιστώσεις
  - ✓ παροχή κεφαλαίου κίνησης

- ✓ εγγυοδοτικά προγράμματα
- ✓ προγράμματα επιχειρηματικών συμμετοχών
- ✓ υποστήριξη για ευρωπαϊκά προγράμματα, όπως το Creative Europe
- Προγράμματα ολοκληρωμένων παρεμβάσεων σε εμβληματικούς χώρους πολιτιστικής κληρονομιάς (Ακρόπολη, Μεσαιωνική Πόλη της Ρόδου, Μνημεία και Παλιά Πόλη της Κέρκυρας, Δήλος κλπ).
- Πρόγραμμα αναβάθμισης των εισόδων και των υποδομών υποδοχής και εξυπηρέτησης επισκεπτών στους αρχαιολογικούς χώρους και τα μουσεία. Ριζική ανανέωση των πωλητηρίων και των πωλητέων ειδών μέσω της σύνδεσης της πολιτιστικής κληρονομιάς με το design και τη σύγχρονη εικαστική δημιουργία.
- Πρόγραμμα νέων πόλων έλξης πολιτιστικού τουρισμού στη στεριά και τη θάλασσα (ανάδειξη νέων επισκέψιμων αρχαιολογικών χώρων και μνημείων, δίκτυο ενάλιων αρχαιολογικών χώρων και μνημείων).
- Πρόγραμμα ψηφιακής αναβάθμισης των Μουσείων, των κρατικών θεάτρων και χώρων Πολιτισμού και των δημόσιων και δημοτικών βιβλιοθηκών. Επέκταση του ηλεκτρονικού εισιτηρίου στους αρχαιολογικούς χώρους και τα μουσεία. Ανάπτυξη ψηφιακών υπηρεσιών (εφαρμογές ξενάγησης, εικονικής περιήγησης, επαυξημένης πραγματικότητας κλπ).
- Πρόγραμμα θωράκισης των μνημείων και των μουσείων απέναντι στις φυσικές καταστροφές και την κλιματική αλλαγή.
- Πρόγραμμα φυσικής και ψηφιακής προσβασιμότητας ανάπηρων και εμποδιζόμενων ατόμων στους χώρους Πολιτισμού.
- Πρόγραμμα χρηματοδότησης εικαστικών έργων και παρεμβάσεων στο αστικό τοπίο.

Ανάπτυξη των Περιφερειών των Πόλεων και της Υπαιθρου

Ο ΣΥΡΙΖΑ - ΠΣ αντιλαμβάνεται την τοπικότητα και την ενίσχυση της εθνικής εδαφικής συνοχής, τη μείωση των περιφερειακών και ενδοπεριφερειακών ανισοτήτων, τη βελτίωση της ποιότητας ζωής στις πόλεις και την αναζωογόνηση της υπαίθρου, την άρση των εμποδίων λόγω νησιωτικότητας και ορεινότητας ως κεντρικούς στόχους στο πλαίσιο της συνολικής Εθνικής Αναπτυξιακής Στρατηγικής.

Το σχέδιο της κυβέρνησης για το Ταμείο Ανάκαμψης δεν επιμερίζει τον συνολικό προϋπολογισμό των επιχορηγήσεων ανά Περιφέρεια. Επομένως για τον μεσοπρόθεσμο σχεδιασμό μετασχηματισμού της ελληνικής οικονομίας δεν γνωρίζουμε τις χρηματοδοτικές δυνατότητες που έχουν προβλεφθεί για κάθε περιφέρεια της χώρας και με ποια κριτήρια έγινε (αν έχει γίνει) αυτός ο επιμερισμός (κριτήρια κατά κεφαλήν ΑΕΠ; κριτήρια ανεργίας, μελλοντικές προκλήσεις βλ. περιοχές απολιγνιτοποίησης;).

Σε μια χώρα που οι περιφερειακές ανισότητες είναι μεγάλες - Η Ελλάδα εμφανίζει το 9ο υψηλότερο επίπεδο περιφερειακών ανισοτήτων ως προς το κατά κεφαλήν ΑΕΠ μεταξύ των 30 χωρών του ΟΟΣΑ –ένας τέτοιος πολιτικός σχεδιασμός θα προκαλέσει αρνητικές μακροπρόθεσμες συνέπειες σε επίπεδο ανάπτυξης και θα οδηγήσει σε όξυνση των περιφερειακών ανισοτήτων. Οι συστάσεις του ΟΟΣΑ θέτουν ως αναγκαίες συνθήκες για την ανάκαμψη στην μετά covid εποχή i) την ενίσχυση των περιφερειακών πολιτικών και ii) την κατάρτιση ολοκληρωμένων αναπτυξιακών στρατηγικών σε περιφερειακό και τοπικό επίπεδο.

Οι Περιφέρειες έχουν να αντιμετωπίσουν μια διπλή πρόκληση i) την αντιμετώπιση των οικονομικών και κοινωνικών συνεπειών της υγειονομικής κρίσης και ii) τις οικονομικές και κοινωνικές αλλαγές που θα επιφέρει η πράσινη μετάβαση και οι στόχοι που έχουν τεθεί για τα επόμενα χρόνια. Η ένταση της κάθε πρόκλησης είναι διαφορετική για την κάθε περιφέρεια και εξαρτάται κατά κύριο λόγο από τις τοπικές παραγωγικές ιδιαιτερότητες της, το επίπεδο των υποδομών της, τα χαρακτηριστικά του εργατικού της δυναμικού. Για παράδειγμα, η Περιφέρεια της Κρήτης έχει δεχθεί ένα ισχυρό πλήγμα από την επιλογή της αναστολής της οικονομικής δραστηριότητας τους προηγούμενους μήνες, ενώ η Περιφέρεια της Δυτικής Μακεδονίας χρειάζεται ισχυρή οικονομική ενίσχυση για την υλοποίηση του ολοκληρωμένου ειδικού σχεδίου για την μετάβαση κατά τη φάση της απολιγνιτοποίησης.

Στο πλαίσιο αυτό, θα πρέπει να δοθεί η δυνατότητα στις περιφέρειες και τους τοπικούς πληθυσμούς να καταρτίσουν και να υλοποιήσουν τον αναπτυξιακό τους σχεδιασμό, να χρηματοδοτηθούν από το Ταμείο Ανάκαμψης και να επιτύχουν τον καλύτερο δυνατό συντονισμό και με τις άλλες χρηματοδοτικές πηγές (Πρόγραμμα Δημοσίων Επενδύσεων, Περιφερειακά Προγράμματα 2021-2027).

Αγροτική Ανάπτυξη

Ο στρατηγικός μας προσανατολισμός στοχεύει: α) στη βελτίωση, από άποψης αποδοτικότητας, του μοντέλου της εντατικής, μαζικής παραγωγής που εντοπίζεται σε συγκεκριμένες περιοχές και καλλιέργειες της χώρας, στηρίζεται από τις επιδοτήσεις αλλά χαρακτηρίζεται από χαμηλές τιμές και ισχυρό διεθνή ανταγωνισμό, και β) στη μετατόπιση προς το μοντέλο της παραγωγής προϊόντων ποιότητας και ταυτότητας, γεωγραφικών ενδείξεων και οργανικής γεωργίας, ασφάλειας και πιστοποίησης. Προϊόντα στα οποία μπορεί να εντοπιστεί και το συγκριτικό πλεονέκτημα της ελληνικής γεωργίας. Στο πλαίσιο αυτό προτείνουμε:

Μεταρρυθμίσεις:

- Ίδρυση Τράπεζας Αγροτικής Γης και ενεργοποίηση του – συσταθέντος επί ΣΥΡΙΖΑ - Οργανισμού Διαχείρισης Ακινήτων Γαιών και Εξοπλισμών αγροτικού χαρακτήρα

ως μη κερδοσκοπικού φορέα υπό τον έλεγχο του Δημοσίου με την παραχώρηση της κινητής και ακίνητης περιουσίας του δημοσίου.

- Νομοθετικές ρυθμίσεις στο κληρονομικό δίκαιο για τη διαδοχή γης
- Σχέδιο χρήσης παραγωγικών αγροτικών γαιών για παραγωγικούς, πειραματικούς, ερευνητικούς σκοπούς με προτεραιότητες στις συνεργατικές και κοινωνικές μορφές αξιοποίησής τους, ιδίως από νέους
- Εκσυγχρονισμός του νομοθετικού πλαισίου για την ανάπτυξη των υπηρεσιών παροχής γεωργικών συμβουλών
- Δημιουργία Εθνικού Κέντρου Agrolistics (EKAgL) με δορυφορικές μονάδες σε στρατηγικά σημεία στην Ελλάδα και στο εξωτερικό.
- Εθνικό σχέδιο ενίσχυσης της τοπικής παραγωγής με σύντομες αλυσίδες αξίας (short value chains) και μικρό περιβαλλοντικό αποτύπωμα και σύνδεσή της τοπικής παραγωγής με τον τουρισμό.
- Προσαρμογή και εφαρμογή Εθνικών, Ευρωπαϊκών και Διεθνών συστημάτων ποιότητας για την διασφάλιση και προαγωγή της ποιότητας των αγροτικών προϊόντων και τροφίμων με προστασία της προέλευσης και της ταυτότητάς της
- Βελτίωση του εθνικού πλαισίου για την ανασύνταξη των συνεταιρισμών, ανάπτυξη των ομάδων παραγωγών και κοινωνικής οικονομίας.
- Εκσυγχρονισμός θεσμικού πλαισίου λειτουργίας των ΤΟΕΒ/ΓΟΕΒ
- Συγκρότηση τοπικών συμμετοχικών σχεδίων διαχείρισης του αρδευτικού ύδατος σε επίπεδο Υδατικού Συστήματος

Επενδύσεις – Έργα:

- Δημιουργία one-stop Κέντρων Ψηφιακής Καινοτομίας για την υποστήριξη της ενσωμάτωσης των νέων ψηφιακών τεχνολογιών σε αγροδιατροφικές επιχειρήσεις και αγροτικές εκμεταλλεύσεις.
- Αναβάθμιση Ευρυζωνικών δικτύων όλων των αγροτικών περιοχών για γρήγορη σύνδεση σε διαδικτυακές υπηρεσίες και υποδομές
- Πρόγραμμα βιολογικής γεωργίας στην φυτική και την ζωική παραγωγή
- Ανάπτυξη χρηματοδοτικών εργαλείων και φορολογικών κινήτρων υπέρ των νέων αγροτών
- Πρόγραμμα πρόωρης συνταξιοδότησης για την έξοδο και αντικινήτρων για την παραμονή των άνω των 55 ετών στη γεωργία.
- Ανάπτυξη «Cluster Αγροδιατροφής και Κέντρων Καινοτομίας και Επιχειρηματικότητας» στις Περιφέρειες με συμμετοχή του αγροτικού τομέα και συνεργασία με εκπαιδευτικά και ερευνητικά ιδρύματα.
- Εκπόνηση ειδικού προγράμματος για την αντιμετώπιση της απώλειας τροφίμων, πρόληψης και μείωσης της σπατάλης τροφίμων.

Ένα διαχρονικό πρόβλημα που δυσχεραίνει τον ολοκληρωμένο σχεδιασμό σε περιφερειακό επίπεδο είναι η απουσία δεικτών και ποιοτικών στοιχείων που να προσφέρουν σε τακτική βάση το σύνολο της πληροφορίας για τις Περιφέρειες. Τα στοιχεία αυτά θα πρέπει να είναι διαθέσιμα τόσο σε φορείς της τοπικής αυτοδιοίκησης, όσο και σε επιστημονικά ιδρύματα, επιχειρήσεις και φυσικά πρόσωπα.

Μεταρρυθμίσεις:

- Ενίσχυση της Εθνικής Στατιστικής Αρχής για την εναρμόνιση του συνόλου των δεδομένων σε επίπεδο περιφερειών, την βελτίωση της ποιότητας και τη διεύρυνση της θεματικής κάλυψης των δεικτών.

- Ίδρυση Ταμείου Περιφερειακών και Τοπικών Αναπτυξιακών Σχεδίων με διακριτό προϋπολογισμό για τη χρηματοδότηση Περιφερειών και Δήμων. Βασικοί στόχοι του Ταμείου είναι: α) η οικονομικά βιώσιμη και δίκαιη ανάπτυξη, β) η βελτίωση της ποιότητας ζωής των μόνιμων κατοίκων και γ) η άρση των εμποδίων και η δημιουργία κινήτρων για την εγκατάσταση, κυρίως των νέων σε πόλεις και οικισμούς της περιφέρειας. Η κάθε Περιφέρεια θα μπορεί να καταθέτει ένα Ειδικό Αναπτυξιακό Σχέδιο προς χρηματοδότηση, το οποίο θα αποτελεί προϊόν διαβούλευσης σε τοπικό επίπεδο και θα αφορά τους ακόλουθους άξονες:

Υποδομές – Οδικές , Λιμενικές , Περιβαλλοντικές

- Βελτίωση, μέσω έξυπνων δικτύων και συστημάτων, της υδροδότησης και άρδευσης σε όλη τη χώρα, με στόχο τη μείωση των απωλειών στα δίκτυα, την εξοικονόμηση ενέργειας και τη βέλτιστη χρήση νερού.
- Ολοκλήρωση όλων των έργων συλλογής και αποχέτευσης αστικών λυμάτων μέσω και του Εθνικού Σχεδίου Λυμάτων και προώθηση της επαναχρησιμοποίησης υδάτων σε στοχευμένους τομείς και περιοχές (άρδευση αστικού πρασίνου, βιομηχανία, λιμένες).
- Έργα διαχείρισης Στερεών Αποβλήτων με βάση τις αρχές της κυκλικής οικονομίας και της πρόληψης δημιουργίας αποβλήτων
- Επενδυτικό πρόγραμμα τοπικών υποδομών για την πολιτική προστασία και την στήριξη του πρωτογενούς τομέα (αντιπλημμυρικά, αρδευτικά, εγγειοβελτιωτικά, αγροτικοί δρόμοι) με ιδιαίτερη μέριμνα στις λύσεις που βασίζονται στη φύση.

Υποδομές για τη βελτίωση του Επιχειρηματικού Περιβάλλοντος

- Ολοκλήρωση δικτύου υποδομών μεταφορών με έμφαση στην κάλυψη κενών στις συνδέσεις μεταξύ λιμανιών, αεροδρομίων, βιομηχανικών-τουριστικών-πολιτιστικών ζωνών και του βασικού δικτύου αυτοκινητοδρόμων.
- Περιφερειακά Κέντρα Logistics

Εξοικονόμηση Ενέργειας & Αξιοποίηση Ανανεώσιμων Πηγών Ενέργειας

- Ενίσχυση ίδρυσης Ενεργειακών Κοινοτήτων για την παραγωγή ενέργειας από ΑΠΕ με τη συμμετοχή και την πρωτοβουλία των Δήμων
- Ενίσχυση Πιλοτικών Προγραμμάτων «Πράσινο Χωριό», «Πράσινο Νησί», «Πράσινη Γειτονιά»

Νησιωτικότητα (αφορά αποκλειστικά τις νησιωτικές Περιφέρειες)

- Πρόγραμμα «Μεταφορικό Ισοδύναμο για επιχειρήσεις και κατοίκους»
- Πρόγραμμα «Οικονομικά Προσιτή Κατοικία» - Δίκτυο Οικιστικών Μονάδων για μη έχοντες, δημόσιους λειτουργούς και φοιτητές σε περιοχές με έλλειψη στέγης.

Επιχειρηματικότητα – Εξωστρέφεια – Καινοτομία

- Δημιουργία περιφερειακών Πάρκων Καινοτομίας , Τεχνολογίας (π.χ Πάρκο Αγροτικής Καινοτομίας, Αγροδιατροφικό Τεχνολογικό Πάρκο).
- Ενίσχυση κοινών έργων επιμελητηρίων - τοπικών επιχειρήσεων με πανεπιστήμια – ερευνητικά κέντρα
- Ενίσχυση έργων δικτύωσης μεταξύ τοπικών επιχειρήσεων - δημιουργία cluster, κοινές υποδομές πιστοποίησης τοπικών προϊόντων

Αναβάθμιση και Αναζωογόνηση Πόλεων και Χωριών

- Πιλοτική Πρόγραμμα «Έξυπνο Χωριό» με έξυπνες μορφές κινητικότητας, εναλλακτικές μορφές ενέργειας, ευρυζωνικά δίκτυα, νέες μορφές κοινωνικών υποδομών (κινητές μονάδες υγείας, κινητές βιβλιοθήκες κ.α)
- Εκτεταμένα προγράμματα αναπλάσεων στα μεγάλα και μεσαία αστικά κέντρα, με δικαιούχους τους ΟΤΑ, και ειδικές πρόνοιες για την διατήρηση των ιδιαίτερων πολυλειτουργικών χαρακτηριστικών των κέντρων των πόλεων στην Ελλάδα. Απαραίτητη προϋπόθεση η συμμετοχή των τοπικών παραγωγικών φορέων, οργανώσεων πολιτών και κατοίκων.
- Ενίσχυση της Βιώσιμης Αστικής Κινητικότητας (προγράμματα υποδομών που διευκολύνουν την κίνηση πεζών, ΑΜΕΑ, ποδηλάτων κλπ).
- Αναβάθμιση τοπικών αγορών – Υλοποίηση Προγραμμάτων στα πρότυπα του Προγράμματος «Ανοιχτά Κέντρα Εμπορίου»

Ανάπτυξη Τουριστικού Κεφαλαίου και Αναζωογόνηση του Ιστορικού Κτιριακού Αποθέματος.

- Ενίσχυση ειδικών μορφών τουρισμού (οικοτουρισμός, καταδυτικός κ.α)
- Χρηματοδοτικά και άλλα κίνητρα για την αποκατάσταση και επανάχρηση νεότερων μνημείων, διατηρητέων κτιρίων και κτιρίων με ιστορική αξία.
- Αντιμετώπιση του προβλήματος των εγκαταλελειμμένων κτιρίων (παρεμβάσεις από δημοτικές και κρατικές αρχές σε ετοιμόρροπα νεότερα μνημεία και διατηρητέα κτήρια).